

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERAS LANKĖSI SEINUOSE – Petras Maksimavičius	3
SUSKAITMENINTOS KAPINĖS – Tadas Bagdonavičius	10
ŠĮ KARTĄ APIE Į KALBĄ ĮTERPIAMUS ANGLICIZMUS IR ANGLIŠKUS ŽODŽIUS – Jurgita Stankauskaitė	11
FONDAS PRAŠO SEINŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ATLEISTI NUO NEKILNOJAMOJO TURTO MOKESČIO – Petras Maksimavičius	12

MŪSŲ INTERVIU

Ž. MAKUSKIENĖ: „PARITETAS TARP LIETUVOS LENKŲ IR LENKIJOS LIETUVIŲ – NETINKAMA FORMULĖ“ – Vytautas Sinica	5
--	---

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

„LELIUMOJ...“	13
„NENUSIGĄSK, TAI AŠ...“	14

IŠ MŪSŲ PRAEITIES

ANTANAS PETRUŠKEVIČIUS – KARININKAS, ŠAULYS, POLITINIS KALINYS – Gintaras Lučinskas	16
--	----

SVEIKA GYVENSENA

KOLAGENAS	22
-----------------	----

TAUTOSAKA

VISUR GERAI, NAMIE GERAUSIA	23
-----------------------------------	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Dalios Matulaitės pieta Lietuvos savanoriams Berznyko kapinėse (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

Vėlinių koncertas Punske (Jurgio Paransevičiaus nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
red@post.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI:

Petras Maksimavičius, Eugenija Pakutkienė,
Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2015-11-13.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Projektą iš dalies remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas (26-27 psl.).

Ministerstwo
Administracji
i Cyfryzacji

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Nuo paskutinio „Aušros“ numerio pasirodymo praėjo tik dvi savaitės, tačiau per tą laiką svarbių įvykių prisirinko gausybė – tiek pasaulio, tiek valstybės, tiek tautos, tiek mūsų bendruomenės mastu.

Lapkričio 13-osios tragedija Paryžiuje bent akimirkai sustabdė laiko tėkmę ir privertė visus susimąstyti. Tų įvykių akiavaizdoje visa kita pasirodė visai nereikšminga. Vakary pasaulis solidarizuojasi su prancūzų tauta. Užuojautos žodžius reiškiamo ir Prancūzijos lietuvių bendruomenei.

Šioje „Aušroje“ rasite analitišką ir labai įdomų Vytauto Sinicos, portalo www.propatria.lt vyr. redaktoriaus, interviu su Živile Makauskienė apie Lenkijos ir Lietuvos santykius. Ji perspausdinome iš www.lzinios.lt internetinio laikraščio. Daug analitinių įžvalgų. Tikrai verta paskaityti. O apie LR užsienio reikalų ministro Lino Linkevičiaus susitikimą su Lenkijos lietuviams sužinosite iš Petro Maksimavičiaus straipsnio.

Kaip kiekvienais metais spausdiname per Vėlinių koncertus Seinuose ir Punske paminėtų mirusiųjų trumpas biografijas (tų, apie kuriuos anksčiau nerašėme „Aušroje“; gal tik a. a. Raimonda Gavienaitė čia išimtis).

Taip pat raginu paskaityti Gintaro Lučinsko straipsnį apie Antaną Petruškevičių, vaikystę praleidusį netolimame Marinaovo kaime. Jis savo veiklą, energiją, net gyvybę skyrė Lietuvai. Rašinys „Aušroje“ – vietoj žvakutės ant nežinomo jo kapo.

Artimiausią savaitgalį Punsko ir Seinų krašte lankysis mūsų bičiulis prelatas Edmundas Putrimas. Šiomet sukanka 35 metai nuo jo pirmosios viešnagės mūsų krašte. Nuoširdžiai dėkojame gerb. prelatui už mums rodomą dėmesį. Daugiau apie šį apsilankymą skaitykite kitame „Aušros“ numeryje.

Lietuvos užsienio reikalų ministras lankėsi Seinuose

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius lapkričio 5 d. lankėsi Seinuose, kur susitiko su lietuvių bendruomenė ir vietos valdžios atstovais.

Su Lenkijos lietuvių visuomeninių organizacijų, švietimo ir kultūros įstaigų vadovais ministras aptarė lietuvių švietimo įstaigų Lenkijoje padėtį, kultūrinius ir leidybos projektus, sielovados ir kitus klausimus. Svečias taip pat domėjosi lietuvių ir vietos valdžios bendradarbiavimu.

Lenkijos lietuvių bendruomenės (LLB) valdybos pirmininkė Danutė Valukonytė, dėkodama ministrai už apsilankymą, pažymėjo, kad teigiamai vertina pastaruoju metu aktyvią LR konsulato Seinuose veiklą, sprendžiant lietuvių bendruomenės problemas. Priminė spalio 7 d. LR konsulate Seinuose vykusį susitikimą, kurio metu buvo aptarti bendruomenės veiklos prioritetai.

LLB vadovė pažymėjo, kad svarbiausias lietuvių bendruomenėi ir toliau išlieka lietuvių švietimo išsaugojimas. Todėl reikėtų atnaujinti Lietuvos ir Lenkijos už švietimą atsakingų ekspertų susitikimus. Pasak jos, tik tokiu būdu Lenkijos lietuvių švietimo problemos bus girdimos, kadangi pati bendruomenė nepajėgi šiais klausimais „sudominti“ centrinės valdžios atstovų ir sulaukti jų deramo dėmesio.

LLB valdybos pirmininkė pasiūlė taip pat surengti Lietuvos ekspertų susitikimą su Lenkijos lietuvių švietimo įstaigų vadovais ir aptarti švietimo padėtį bei ateinančių 5–10 metų veiklos perspektyvas

(„Žiburio“ mokyklos finansavimas, profiliuotojo mokymo Punsko licėjuje problemos, licėjaus absolventų studijos Lietuvoje ir pan.). Pasak jos, tai leistų įvardinti, kur Lietuvos politinė ar finansinė parama šiuo metu yra būtina arba kaip ieškoti kitokių sprendimų. Minėtos įstaigos lengviau galėtų organizuoti savo darbą ir labiau jaustų veiklos stabilumą.

Lenkijos lietuvių organizacijų vadovai paminėjo, kad po Lenkijos savivaldybių rinkimų atsirado palankesnės sąlygos bendrauti su vietos valdžia, todėl reikia rasti būdų aktyvinti pasienio savivaldybių bendradarbiavimą ir bendrų projektų kūrimą. Priminė, kad LLB valdyba rugsėjo mėn. kreipėsi į Lenkijos premjerę Evą Kopač (Ewa Kopacz), prašydama, kad Lenkijos vyriausybė parengtų ekonominės paramos Seinų kraštui programą. Šis klausimas ir po Lenkijos Seimo rinkimų toliau išlieka aktualus. Prašė Lietuvos užsienio reikalų ministro politinio užtarimo kalbantis su Lenkijos valdžios atstovais. D. Valukonytės manymu, jeigu šis lietuvių prašymas būtų išgirstas, tai galbūt greičiau būtų sprendžiami ir kiti lietuvių bendruomenėi svarbūs klausimai (pvz., lietuvių paveldo įamžinimas ir išsaugojimas, antilietuviškų paminklų Berznyke pašalinimas, švietimo problemos ir kt.).

Ministras L. Linkevičius sutiko, kad siekiant išlaikyti lietuvių bendruomenę Seinuose ir Punske, ypač jaunimą, būtina spręsti darbo vietų trūkumo, infrastruktūros klausimus. Pasak jo, juos sprendžiant turėtų

Petro Maksimavičiaus nuotr.

LR užsienio reikalų ministro L. Linkevičiaus susitikimas su Lenkijos lietuvių lyderiais Seinuose lapkričio 5 d.

įsijungti ir Vyriausybei. Jis pritarė siūlymui pagyvinti pasienio bendradarbiavimą ir atgaivinti darbą ekspertų komisijų, kurios anksčiau kalbėdavosi švietimo klausimais. Ministras pažymėjo, jog konkrečiai viskas bus aptariama su naująja Lenkijos Vyriausybe, kuri turėtų būti suformuota jau kitą savaitę.

Susitikime su Seinų apskrities viršininku Piotru Alško (Piotr Alszko), jo pavaduotoju Romu Vitkausku ir Seinų miesto burmistru Arkadiušu Novalskiu (Arkadiusz Nowalski) ministras padėkojo už tai, kad vietos valdžia pagal išgales atsižvelgia į lietuvių prašymus, o toks bendradarbiavimas leidžia spręsti lietuvių bendruomenei kylančias problemas.

Vizito metu ministras padėjo gėlių prie vyskupo Antano Baranausko paminklo Seinuose bei prie Lietuvos karių, žuvusių už Tėvynės laisvę, kapų Berznyko kapinėse.

Lietuvos užsienio reikalų ministro L. Linkevičiaus susitikimas su Lenkijos lietuvių bendruomenės atstovais sutapo su per parlamento

rinkimus išrinktos Lenkijos valdžios darbų pradžia. Pažymėtina, kad keisis ne tik Seimo ir Senato, Vyriausybės sudėtis, bet taip pat Palenkės vaivadijos vadovybė. Vadinasi, gali keistis taip pat naujos valdžios pozicijos ir tautinių mažumų poreikius.

Daug kas mano, kad dešiniųjų politinių jėgų laimėjimas Lenkijoje žada ne itin gerus laikus tautinėms mažumoms, jų kultūros puoselėjimui ir švietimo organizavimui. Tačiau tai gali ir nepasitvirtinti. Tautinių mažumų skaičius Lenkijoje nedidelis, jos nekelia jokių rimtų politinių iššūkių. Labiau realu, kad į tautinių mažumų poreikius bus žiūrima daugiau per santykių su kaimyninėmis valstybėmis prizmę. Šiuo atveju taip pat nebūtinai turi blogėti lietuvių padėtis Lenkijoje. Daug ką lems Lietuvos valdžios pozicija ir gebėjimas įtikinti Lenkijos politikus, kad tautinių mažumų klausimus abiejose šalyse reikia palikti ekspertams, o ne populistams. Todėl šis Lietuvos užsienio reikalų ministro vizitas buvo reikalingas. Kaip rodo istorija,

nuo garsių pareiškimų nepriklauso eilinių žmonių, tarp jų ir tautinių mažumų atstovų, gyvenimas. Tai uždaras ratas.

Gal verta ieškoti kito kelio, tokio, kurį susitikimo metu siūlė LLB vadovė D. Valukonytė. Atrodo, kad lietuvius žeidžiančių paminklų Berznyke nepavyks pašalinti, jeigu nepavyks įtikinti jų statytojų, kad tai ne tik lietuvių, bet ir jų pačių problema, už kurią kiekvieną dieną jiems tenka nemažai mokėti. Kaina – tai šio krašto socialinis, ekonominis atsilikimas, kultūrinis ir dvasinis nuosmukis, tai bendradarbiavimo su Lietuvos pasienio savivaldybėmis nebuvimas ir negrįžtamai prarastos Europos Sąjungos paramos fondų lėšos. Tiek kainuoja vis dar tęsiamas keistas įrodinėjimas, kad 1920 m. lietuviai Seinuose pralaimėjo. Kai prabėgus beveik 100 metų nuolat tai primenama ir kartojama, galima net imti abejoti, kaip buvę iš tikrųjų, kas laimėjo, o kas pralaimėjo.

Ž. Makauskienė: „Paritetas tarp Lietuvos lenkų ir Lenkijos lietuvių – netinkama formulė“

VYTAUTAS SINICA

Tiek Lietuvoje, tiek ir Lenkijoje daug kalbama ir žinoma apie Lietuvos lenkų tautinę bendruomenę, jos problemas ir aktualijas. To negalima pasakyti apie kitapus sienos, daugiausiai etninėse žemėse Seinų-Punsko krašte gyvenančius Lenkijos lietuvius. Palyginti nedidelė ir pastaruoju metu sparčiai nykstanti Lenkijos lietuvių bendruomenė per visą XX amžių išsaugojo kalbą, tapatumą ir ryšį su Lietuva.

Apie tautiečių gyvenimą už 1920 metais nustatytos sienos kalbamės su Lenkijos lietuvių bendruomenės veikėja, žurnalistė Živilė Makauskienė.

Mūsų pašnekovė – buvusi Pasaulio

lietuvių bendruomenės valdybos narė, žurnalo „Pasaulio lietuvis“ vyriausioji redaktorė, Laisvosios Europos radijo, vėliau – Lietuvos radijo korespondentė Varšuvoje, šiandien bendradarbiaujanti Lenkijos lietuvių bendruomenės žurnale „Aušra“.

Vytautas Sinica: Lietuvoje daug dažniau ir daugiau kalbama apie Lietuvos lenkų gyvenimą. Kuo gyvena Lenkijos lietuviai?

Živilė Makauskienė: Nelygu, kuo kas domisi. Pasienio kaimų gyventojai stebi ir stebisi, kaip iš Lenkijos į Lietuvą plūsta tušti sunkvežimiai, o atgalios grįžta prikrauti kukurūzų, šieno, šiaudų ir galvijų. Žmonės svarsto, ar tai jau Lietuvos žemės ūkio agonija. Politika besidominantieji svarsto Lenkijos Seimo rinkimų, kuriuose laimėjo konservatyvūs dešinieji, rezultatus ir suka galvas, kuo pagrįsti kai kurių Lietuvos politikų ir politologų džiūgavimai, kad dabar tai jau santykiai su Lenkija eis kaip per sviestą.

V. S.: Prieš pora metų plačiai nuskambėjo istorija apie uždaromas mokyklas lietuvių mokomąja kalba. Ar tada buvo jaučiamos Lietuvos Vyriausybės pastangos padėti išsaugoti mokyklas? Kokių veiksmų ėmėsi atsakingos Lietuvos institucijos?

Ž. M.: Dauguma lietuviškų mokyklų buvo likviduotos, vykdant Lenkijos švietimo reformą. Tuomet lietuviškos mokyklos buvo uždaromos, motyvuojant tuo, kad jose mokosi per mažai mokinių, ir dėl to jos nepajėgios išsilaikyti iš mokinio krepšelio lėšų, o savi-valdybės neturi pinigų papildomam jų finansavimui. Negalima teigti, kad Lietuva nesidomėjo ar nesistengė padėti išsaugoti tas mokyklas, bet šiuo atveju, kaip ir daugeliu kitų, Lenkija nelinkusi nuolaidžiauti dėl vadinosios strateginės partnerystės, ir kas buvo sumanyta, tas ir įvyko.

V. S.: Kokia šiuo metu krašte yra lietuviško švietimo padėtis?

Ž. M.: Iš keliolikos lietuviškų mokyklų liko praktiškai tik trys: Seinų „Žiburio“ mokykla, kuri buvo įsteigta kaip privati mokykla, pastatyta ir iš dalies išlaikoma Lietuvos valdžios pastangomis, Vidugirių pradžios (šešiametė) mokykla, ir Punsko Kovo 11-osios licėjus. Punske dar veikia mišri lietuvių-lenkų pradinė mokykla ir gimnazija.

V. S.: Apskritai lietuvių Lenkijoje pastebimai mažėja, nors pati Lenkija demografinės krizės nejaučia. 2002 metų surašymo metu lietuviams užsirašė apie 5800 žmonių, o 2011 metais kaip pagrindinę tautybę lietuvių nurodė jau apie 5000. Tai daugiau nei dešimtadalį lietuvių per dešimtmetį. Lietuviai Lenkijoje nyksta? Kodėl?

Ž. M.: Dar liūdniau atrodo reikalai, jei žvelgsime iš tolesnės perspektyvos. Antai, pokario metais buvo nurodoma, kad Lenkijoje gyvena iki 40 tūkstančių

Živilė Makauskienė

Irenos Casperavičiūtės nuotr.

Berznyko kapinės

lietuvių. Dalis jų buvo karo emigrantai iš Lietuvos, kurie pasinaudodami galimybe repatrijuoti, pasitraukė iš sovietų okupuotos Lietuvos ir apsigyveno Vroclave, Gdanske, Štetino apylinkėse. Dėl sudėtingų ano meto aplinkybių jų vaikai dažnai net ir nežinodavo, kad tėvai – ne lenkai, tad jau antra karta visiškai nutautėjo. Bet dauguma lietuvių gyveno etninėse žemėse, vadinamame Suvalkų trikampyje. Sudėtinga pasakyti, kodėl taip staigiai vyksta nutautėjimas. Teoriškai lyg ir viskas gerai: yra ir tos kelios lietuviškos mokyklos, turime daug įvairių meno kolektyvų, veikia lietuvių organizacijos. Bet nutautėjimo procesas spartėja, ypač pastaraisiais metais. Yra daug priešasčių, aplinkybių. Dėl lietuviškų mokyklų kaime uždarymo siaurėja lietuvių kultūros, kalbos plotas. Daugėja mišrių šeimų ir dažnai atsitinka, kad lietuviški namai, į kuriuos ateina lenkė marti ar lenkas žentas, tampa lenkiški. Būna, kad jau per tautiškai mišrias vestuves lenkiškoji giminė demonstratyviai išeina iš salės, jeigu lietuviai užtraukia lietuvišką vestuviinę dainą. Aišku, galima kaltinti lietuvius, kad jie neturi savigarbos, kad taip lengvai atsisako savo kalbos, kultūros, kad leidžiasi žeminami. Bet, matyt, ilgametė lietuvių patirtis, perduodama iš kartos į kartą, sako, kad kitaip ir nebūna, ir būti negali, tad žmonės tą asimiliaciją priima kaip normą.

V. S.: Gerinti aklavietėje užstrigusius Lietuvos-Lenkijos santykius savaip stengiasi įvairios iniciatyvos. Lietuvoje susibūrė Lenkų diskusijų klubas, kuriame jauni išsilavinę lenkai kritikuoja LLRA, tačiau palankiai vertina šios partijos reikalavimus Lietuvai. Žymūs šalies intelektualai veikia dvišaliame Jurgio Giedraičio forume, ieško dialogo. Ar apie šią iniciatyvą atsiliepiama Lenkijoje ir kaip?

Ž. M.: Kiekvienas dialogas, jeigu jis vyksta lygiavertisumo pagrindu, yra sveikintinas reiškinys. Svarbu tik tai, kad tokia iniciatyva nebūtų „nuleista“ iš viršaus atlikti tam tikrą politinį užsakyimą. O tokių mūsų valstybių santykiuose būta ne vienos. Lietuvai paskelbus nepriklausomybę, susikūrė Lietuvos mylėtojų klubas, kuris buvo pristatomas kaip spontaniškas abiejų tautų „intelektualų“ susibūrimas. O praktiškai visi šio klubo nariai lengvai sutilpo ant vienos sofos, intelektualinėmis iniciatyvomis nepasižymėjo, jų veikla labiau priminė sentimentalų iš „kresų“ kilusių senjorų susiejimą ir galop visiškai sunyko. Aišku, nenoriu tuo pasakyti, kad toks yra ir Jurgio Giedraičio dialogo forumas. Bet apie jo veiklą irgi nedaug rašoma Lenkijos žiniasklaidoje, tad manau, kad paprastas lenkas neturėjo progos apie jį daugiau sužinoti. Gal kitaip yra Lietuvoje? Sudėtingiau vertinti Lenkų

diskusijų klubą. Neteko apie jo veiklą skaityti Lenkijos žiniasklaidoje. Visažinis google rodo, kad Lenkijoje toks darinys praktiškai nežinomas, jį mini tik Lietuvos lenkiškoji žiniasklaida (pl.delfi.lt, kurier vilenski, radio znad vilii, vilnoteka, ir pan.), tad sunku vertinti pagal tai, ką patys apie save parašo ar pasako. Tačiau turint omenyje, kad oficialioji Varšuva remia visus LLRA veiksmus (pastarųjų dienų pavyzdys – pritarimas LLRA organizuotam streikui ir kitoms demonstracijoms prieš švietimo reformos įgyvendinimą), yra pagrindo manyti, kad palankiai vertina ir Lenkų diskusijų klubą, kuris kritikuodamas LLRA visgi kelia Lietuvai tuos pačius reikalavimus. Reikia pasakyti, kad Lietuvoje tokie renginiai, kaip Jurgio Giedraičio forumas ar panašūs, yra pristatomi kaip kone valstybinės reikšmės įvykiai, o Lenkijoje jiems skiriama nedaug dėmesio.

V. S.: Neseniai Lietuvos žiniasklaidoje nuskambėjo Lenkijos televizijos laida, kurioje nekritiškai transliuoti melagingi LLRA kaltinimai Lietuvai, o joje dalyvavę Lenkijos politikai piktinosi neva pažeidžiamomis Lietuvos lenkų teisėmis. Lietuvoje politikų reakcijos į tai nėra. Ar Lenkijos visuomenė tiki tokiomis laidomis ir apskritai aiškinimu, kad Lietuvoje skriaudžiami lenkai?

Ž. M.: Deja, taip ir yra. Lietuva beveik nereaguoja į tokius šmeižtus, o lenkai tiki tuo, ką girdi, ką mato ir ką skaito apie Lietuvos lenkus. Tai patvirtina ir visuomenės apklausa, ir skaitytojų komentarai po tokiomis informacijomis apie tariamą lenkų persekiojimą. Nors, aišku, galima sakyti, kad komentarai neatspindi visos visuomenės, tačiau šį tą parodo apie visuomenės nuotaikas.

V. S.: Atrodo, kad Lenkijos politikoje, kur kaunasi dešinieji prieš

dešiniuosius, tiesiog būtina, ypač prieš rinkimus, kalbėti apie lenkų teisių užsienyje gynimą, rūpestį „kresais“. Toks akcentuotas rūpestis „tėvynainių“ teisėmis užsienyje labai nemaloniai primena Rusijos gynybos strategiją. Ar klystu dėl tokios politikų laikysenos? Jei neklustu, kodėl taip yra?

Ž. M.: Lenkija tuo skiriasi nuo Lietuvos, kad „tėvynainių“ reikalais, ypač gyvenančių „kresuose“ (kaip Lenkijoje oficialiai vadinamos buvusios Lietuvos–Lenkijos valstybės rytinės žemės, esančios Lietuvoje, Baltarusijoje ir Ukrainoje), rūpinasi ir kairieji, ir dešinieji. Prisimenu, kaip Lietuvos socialdemokratai vylėsi, kai Lenkijoje rinkimus laimėjo kairieji: esą dabar tai jau suras bendrą kalbą. Bet jau po pirmo susitikimo paaiškėjo, kad Varšuvos pozicija Lietuvos lenkų klausimu ir pasikeitus valdžiai nesikeičia. Lietuvos politologai ir politikai, kurie nenuilstamai tikina, kad dvigubos v įteisinimas išgydys Lietuvos ir Lenkijos santykius, turėtų atsakyti sau į klausimą: kodėl tai, kas tinka Latvijos lenkams, netinka Lietuvos lenkams? Ar tai reiškia, kad Lenkija mažiau myli Latvijoje gyvenančius tautiečius? Be abejo, ne todėl. Matyt, Lenkija turi savo planą, kodėl vienaip traktuoja Latviją, kitaip – Lietuvą. Ar Lietuvai tai priimtina? Ar Lietuvai tai naudinga, ar atitinka tai valstybės interesus? Negirdime net politikų svarstymų. Beje, lenkai gyvena ne tik Lietuvoje, bet ir, pavyzdžiui, Vokietijoje, kur net neturi tautinės mažumos statuso. Tačiau Lenkija sau neleidžia kalbėti įsakmiu tonu su Berlynu, kaip kalba su Vilniumi. Lenkų mažumos reikalai net neįtraukti į Vokietijos–Lenkijos geros kaimynystės ir draugiškų santykių sutartį. Suprantama, stipresnė valstybė gali diktuoti savo sąlygas. Tačiau ar Lietuva pati neprisišaukia tokio traktavimo, kai prezidentas žarsto nepamatuotus pažadus, o Vyriausybės narys atsiprašo už demokratiškai išrinktą parlamentą, kad

nepriėmė palankaus Varšuvai įstatymo? Todėl galima suprasti lenkus: kodėl taip nesielgti, jei lietuviai leidžia? Patys prašomės spaudimo.

V. S.: Lietuvoje sakoma, kad pykstasi Lietuvos ir Vilnijos politikai, bet patys lenkai su lietuviais buitiniu lygmeniu gyvena taikiai. Koks yra paprastų lenkų požiūris į Lenkijos lietuvius?

Ž. M.: Mėgstama paleisti tokias anteles: esą „paprasti“ žmonės vieni kitus myli, tik politikai (Lietuvoje – „blogiečiai“ tautininkai ar bjaurūs „patriotai“) kiršina tautas. Tikras vaizdas kiek kitoks. Kaip ir visur, Lenkijoje yra žmonių, kurie visiškai nesidomi politika. Bet nesidominčių politika lenkų yra žymiai mažiau, nei apolitiškų lietuvių. Taip yra irgi dėl daugelio priežasčių, tarp kurių nemažą vaidmenį atlieka ir Lenkijos spaudos įvairovė, kurios nėra Lietuvoje, kur visi laikraščiai apytikriai vienodi savo politine linija. Paprastų lenkų požiūrį iliustruojau savo patirtimi: kai dirbau Lenkijos Mokslų Akademijos administracijoje, viršininkas, išgirdęs, kaip lifte su vyru kalbuosi lietuviškai, pasakė: „Girdėjau, kad lietuviai yra nacionalistai, bet dabar pats tuo įsitikinau“. Jam atrodė, kad viešumoje, girdint kitiems, kalbėti ne lenkiškai yra netaktiška, nemandagu, „nacionalistiška“. Lenkai, kurie taip jautriai reaguoja į Lietuvos lenkų skundus dėl tariamos diskriminacijos, savo bendrapiliečiams taiko kitokius principus. Ar galite įsivaizduoti, kad Balstogėje, kur mažiausiai kas penktas gyventojas yra baltarusių kilmės, viešumoje neišgirsite baltarusių kalbos? Na, nebent turguje, į kurį atvyksta Baltarusijos pasienio gyventojai. Įsivaizduokime, kad vieną dieną Vilniaus gatvėse, autobusuose ar parduotuvėse nustoja skambėti lenkų kalba. Keista būtų, ar ne? Balstogėje tai niekam nekeista. Tokia situacija liudija ne tiek apie silpną baltarusių savimone, kiek gyventojų daugumos požiūrį,

kuris nulemia tokį mažumos elgesį. Panašiai yra ir „lietuviškuose“ Seinuose, kur daug lietuvių šeimų su vaikais viešoje vietoje kalbasi lenkiškai. „Būktu, koks nori: lietuvis ar ukrainietis, tik viešai „nesišakoki“ – tokia eilinio save tolerantišku laikančio lenko nuostata. Todėl, pavyzdžiui, Suvalkų ligoninėje neišgirsite lietuvių gydytojo, bendraujančio lietuviškai su lietuviu pacientu, nors Vilniuje lenkas gydytojas su lenku ligoniu sava kalba bendrauti nesidrovi. Lenkijos visuomenė lietuvius, ukrainiečius ar baltarusius noriai priima tik kaip folklorą, kulinarinį paveldą puoselėjančias bendruomenes, bet Lietuvos lenkų bendrijai taiko visai kitokį mastelį – jos politinėmis aspiracijomis didžiuojamasi ir jos net skatinamos.

V. S.: Lenkija ne taip seniai įteisino galimybę savo piliečiams įrašus pasuose rašyti norima nevalstybine kalba. Jokiose Vakarų šalyse tokios praktikos nėra, tačiau Lietuvoje būtent Lenkija pateikiama pavyzdžiu, jog tą įteisinus, nieko bloga nenu-tinka. Kaip manote, kodėl Lenkija sudarė tokią galimybę ir kodėl lietuviai ja faktiškai nesinaudoja?

Ž. M.: Nenoromis persasi mintis, kad tokia galimybė sudaryta ne dėl rūpesčio Lenkijos lietuviams, vokiečiams ar baltarusiams. Lenkijos visuomenė buvo priešiška tokiam sprendimui ir ne viena Lenkijos tautinė bendrija tokio reikalavimo nekėlė. Kai kurie politikai jau tuomet argumentavo, kad Lenkija, įteisinusi dokumentuose galimybę rašyti nevalstybine kalba, tiesiog gaus argumentus paspausti Lietuvą priimti analogišką sprendimą. Taip ir buvo. Lenkijoje, beje, tokia galimybė pasinaudojo mažiau nei 100 asmenų (iš arti milijono kitataučių), tarp jų – keliolika lietuvių, daugiausiai tu, kurie išvyko gyventi į Lietuvą. Kiekvienas už save gali atsakyti, kodėl nesinaudoja tokia galimybė. Ir vėl pasitelksiu savo pavyzdį: pernai gydžiausi Balstogės ligoninėje. Gydytojas, perskaitęs mano

pavarde, sako: „Gerai jums, lietuviams, rašote pavardes, kaip norite, Lenkija jums pataikauja, o štai Lietuvoje lenkų pavardės iškraipomos, sulietuvinamos“. Dėl Lietuvos lenkų pavardžių – tai netiesa, bet būtent taip mano dauguma lenkų. Atsakiau, kad „gal mes, lietuviai, ir nesame idealūs, bet Vilniuje lenkas su lenku tikrai nebijo lenkiškai kalbėtis, o štai jūsų ligoninėje negirdėjau, kad baltarusis gydytojas (o tokių yra bent penktadalis) su baltarusiu pacientu savo kalba kalbėtųsi“. Gal tai iš dalies ir yra atsakymas, kodėl Lenkijos lietuviai nesinaudoja tokia galimybe. Žmonės paprasčiausiai pavargo nuo įtampos ir nebenori, kad juos priekaištingai baksnotų pirštais. Aiškumo dėlei: skirtingai nei Lietuvoje, kur lenkų pavardės rašomos lenkiška forma, Lenkijos lietuvių (baltarusių, ukrainiečių ir kitų) pavardės ir vardai yra sulenkinti. Valinčius užrašytas Wołyniec, Liškauskas – Liszkowski, Vaičiulis – Wojczulis, ir taip toliau. Sąlygos tikrai skirtingos.

V. S.: Dažnai siūloma dvišalių santykių formulė – paritetas. Ką manote apie nuostatą, kad lietuviams Lenkijoje ir lenkams Lietuvoje reikia tiesiog sudaryti tokias pačias sąlygas ir kalbines teises?

Ž. M.: Tai nelogiška formulė, turint omenyje istorines, geografines ir demografines aplinkybes. Beveik 40 milijonų valstybėje gyvena keli tūkstančiai lietuvių. Antra, lietuviai gyvena etninėse lietuviškose žemėse, dabar jau, deja, vos keliolikoje pasienio kaimų, o lenkai – Lietuvos centre, sostinėje ir aplink ją. Prisimenu iškilią lenkų politiką Jaceką Kuronį, kuris suprato lietuvių nuogąstą. „Jeigu Varšuvoje kas trečias gyventojas būtų vokiečiai, o aplink Varšuvą jų – antra tiek, tai esu išitikinęs, kad lenkai piestu stotų prieš dvikalbystę“, – sakęs jis. Antra, „paritetininkams“ derėtų pradėti nuo savęs. Dirbant žurnalistinį darbą, ne kartą teko dalyvauti Lietuvos–Lenkijos parlamentinės asamblėjos posėdžiuose ir susidurti

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokiniai uždega žvakeles prie Lietuvos savanorių kapų Berznyke

su Lietuvos politikais, kurie apie tą paritetą ir kalba. Jie, deja, sau tokio principo netaikė ir toliau netaiko. Kad ir dėl to, kas vyksta Berznyko kapinėse, kur jau kelinti metai tyčiojama iš Lietuvos savanorių atminimo. Išivaizduokime, jeigu taip Rusų kapinių patvory lietuvių pastatytą „tikrą“ Pilsudskio širdies paminklą? Arba apstatytą Pilsudskį savais paminklais, kaltinančiais lenkų tautą kolaboravimu su naciais ar bolševikais? Būtų didžiulis skandalas. O Lietuva į Berznyko skandalą nereaguoja. Strateginė partnerystė svarbiau, net savivarbos kaina. O kaip atrodo ta strateginė partnerystė iš kitos pusės? Prisimenu vieną Lietuvos–Lenkijos parlamentų asamblėjos posėdį tuo laikotarpiu, kai Lietuva tikėjosi būti pakviesta į NATO. Taip atsitiko, kad tais metais Lenkijos lietuviai turėjo daug problemų dėl lietuviškų mokyklų finansavimo, vadovėlių leidybos ir panašių klausimų. Dalis „lietuviškosios“ delegacijos, dirbančios Švietimo komisijoje, narių tvirtai pasiryžo pakovoti dėl Lenkijos lietuvių reikalų ir parengė nuotarmę šiuo klausimu. Tuomet atėjo susinervinęs Lietuvos asamblėjos delegacijos pirmininkas ir liepė jos

atsisakyti, kadangi Lenkijos delegacija pareiškė, kad priešingu atveju nebalsuos už paramą Lietuvos narystei NATO. Aišku, Lietuvos delegacija priėmė lenkų reikalavimą. Tokių pavyzdžių galima vardinti ir vardinti, toks šantažas buvo ir dėl visų strateginių projektų, ir Lenkijos politikai visai to neslepia, viešai apie tai buvo galima perskaityti spaudoje. Paritetų klausimą galima tęsti, kalbant ir apie Lenkijos diplomatinę tarnybą. Dalyvavau viename Lenkijos Seimo Polonijos komiteto posėdyje, skirtame Lietuvos lenkų švietimo reikalams. Pakviestas Lenkijos konsulas Vilniuje dėstė apie lenkiškų mokyklų poreikius. Jis žinojo padėti iki smulkmenų – kaip antai kurioje mokykloje kiek trūksta kamuolių. O dabar grįžkime į mūsų lietuvišką kiemą. Gali būti sunku patikėti, bet Seinuose turėjome Lietuvos konsulą, kuris nedalyvaudavo Lietuvos nepriklausomybės minėjime lietuviškoje Seinų „Žiburio“ mokykloje, kuri stovi toje pačioje gatvėje kaip ir konsulatas. Užtat konsulas nepraleidavo progos visur išgirti lenkišką mokyklą, veikiančią lietuviškoje aplinkoje, kuri, anot jo, yra puikus lietuvių ir lenkų sugyvenimo pavyzdys. Šioje konsulo

Irenos Gasparavičiūtės nuotrauka

išgirtoje mokykloje lietuvių kalbos pamokos vyksta kaip neprivalomas papildomas dalykas. Toks tad sveikintinas lietuvių ir lenkų sugyvenimo modelis.

V. S.: Šiais metais leidinyje „Etniškumo studijos“ buvo paskelbtas Užsienio reikalų ministerijos darbuotojos Violetos Podagelytės straipsnis „Ribų ženklėjimas ir atskirtis paribio etninėje bendruomenėje“. Jame teigiama, kad Lenkijos lietuvių „etninės tapatybės veikėjai naudodami jiems plačiai prieinamus resursus ir socialinės kontrolės mechanizmus, besiremiančius paskatų ir bausmių logika, siekia paskatinti prisitaikymą prie nustatytų tikslų, [ir] įgyvendindami lietuviybės išsaugojimo misiją, taip pat sutvirtina savo monopolistinę poziciją bendruomenėje ir etninės ekonomikos tvarumą“. Pripažinkime, skamba labai panašiai į LLRA veiklos modelį Pietryčių Lietuvoje. Kiek pagrįsti tokie aiškinimai? Ar Lenkijos lietuviai užima įtakingas pozicijas gyvenamų vietovių savivaldoje ir švietimo sistemoje?

Ž. M.: Net nesinori komentuoti, nes šis darbas yra tiesiog nesolidus. Jūsų klausime ir yra atsakymas. Galiu tik patikslinti, kad nė vienoje Lenkijos savivaldybėje joks, autorės žodžiais, lietuvių „etninės tapatybės veikėjas“ neužima jokio posto, tad neturi jokių galimybių naudoti nei paskatų, nei bausmių politikos jam nepritariančiųjų atžvilgiu. Kyla įspūdis, kad dar prieš važiuodama į Puską ar Seinus autorė jau žinojo tyrimo tezes ir tikslą – padėti lygybės ženklą tarp Lenkijos lietuvių ir Lietuvos lenkų. Nors jokio panašumo nėra. Lenkijos lietuvių „etninės tapatybės veikėjai“ neturi nei politinės partijos, nei aukštų postų valdžioje, nei finansinių resursų. Galima klausti, koks tada buvo tokio tyrimo tikslas? Sumenkinti, suniekinti tuos „etninės tapatybės veikėjus“, kurie nenori

„integruotis“ (supraskime, asimiliuotis) per mišrias šeimas, kurie mano, kad verta vaikų leisti į lietuvišką mokyklą. Ir čia vėl grįžkime prie pariteto: ar įsivaizduojate, kad Lenkijos užsienio reikalų ministerijos tarnautoja prieitų prie analogiškų išvadų apie Lietuvos lenkų veikėjus? Jeigu tai tik Violetos Podagelytės aplaidumas ir nesolidumas, tai dar pusė bėdos, nes tik liudija jos ir jos vadovų neprofesionalumą. Bet jeigu tai padaryta sąmoningai, turime problemą – ir mes, Lenkijos lietuviai, ir Lietuvos užsienio reikalų ministerija.

V. S.: Pastaruoju metu buvo pasirodę keli mokslo darbai apie istorinės atminties dilemas Punske ir Seinų krašte. Liūdnei pagarsėjo Berznyko kapinės, tapusios nelygiaverčiu lietuvių ir lenkų istorinės atminties formų kovos lauku. Lietuvoje istorinės atminties tematika taip pat tampa aktuali, pradedama suvokti, kad istorija yra informacinio karo laukas. Ar egzistuoja toks supratimas Lenkijoje ir kiek sudėtinga yra viešojoje erdvėje išsaugoti neiškreiptos istorijos ženklus Lenkijos lietuviams?

Ž. M.: Jau užsiminiau apie vykdumą lietuvių karių kapų niekinimą Berznyko kapinėse, problemos kyla ir pačiame Seinų mieste, kur lietuviai negali įamžinti savo paveldo. Kartais demonstruojamas net ir agresyvus požiūris į lietuvius, jų istorinę atmintį. Jei iš tiesų kalbėtume apie draugiškumą arba bent pagarbą lietuviams, tai Seinų kraštotyros muziejaus nederėtų vadinti vieno agresyviausių okupuoto Vilniaus krašto lenkintojų vyskupo Romualdo Jalbrzykovskio vardu. Ant Vyskupų rūmų lietuviams neleidžiama parašyti, kad čia gyveno Antanas Baranauskas, tačiau kabo dvi lentos apie arkivyskupą R. Jalbrzykovskį. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, kilo iniciatyva įamžinti Lietuvos savanorių, žuvusių 1920 metų kovose už Lietuvos laisvę, atminimą. Tačiau tuo pat metu

prasidėjo lenkiškų paminklų statybos aplink šių karių palaidojimo vietą, o 2005 metais atsirado net ir Panerių žudynėms skirtas obeliskas, ant kurio parašyta, kad tai paminklas, skirtas tūkstančiams lenkų, kurie žuvo lietuviams bendradarbiaujant su hitlerine armija. Nesvarbu, kad Berznykas nei kiek nesusijęs su Panerių įvykiais – paminklas prikišamai pastatytas siekiant įžeisti lietuvius. Po poros metų patvoryje lenkai pastatė paminklą Lietuvos savanoriams, kurie neva įžengė į Lenkijos teritoriją su Raudonąja armija.

Tad siekiama visais įmanomais būdais paniekinti ne tik Berznyke palaidotus Lietuvos savanorius, bet ir pačią Lietuvos istoriją ir čia gyvenančius lietuvius. Ir šiuo klausimu negirdėti Lietuvos pozicijos, susirūpinimo, kad niekinama Lietuvos istorija. Ir ne tik lietuvių politikai nesirūpina. Galima manyti, kad pro Berznyką pravažiuoja ir J. Giedraičio dialogo forumo dalyviai, pakeliui į Krasnagrūdos dvarelyje veikiančią „Pograniče“ (Paribio) centrą, kur skubama gerinti lietuvių–lenkų santykius. Kur jų reakcija? Galbūt nutylima dėl geresnių santykių? Tokiu atveju rezultatų nematyti, o savi interesai lieka neapginti. Beje, praėjusį mėnesį Kultūros paveldo komisijos pirmininkė Gražina Drėmaitė patikino, kad lenkai su lietuviais sutaria, vieni kity kapus prižiūri. Trumpai papasakojau, kaip atrodo ta draugiška „priežiūra“ Berznyke, kuria taip didžiuojasi ponis G. Drėmaitė. Tai ir atsakymas, kodėl Seinuose greit numarinos vietos lietuvių iniciatyvos išsaugoti lietuviškąjį paveldą. Susiduriama su nenoru ir abejingumu ne tik iš Lenkijos, o pirmiausiai – iš Lietuvos veikėjų pusės.

<http://lzinios.lt/lzinios/Lietuva/z-makauskiene-paritetas-tarp-lietuvos-lenku-ir-lenkijos-lietuviu-netinkama-formule-211932>

Suskaitmenintos kapinės

TADAS BAGDONAVIČIUS

Šių metų gegužės ir birželio mėn. mūsų krašte buvo vykdomi išskirtiniai darbai. Mat anksty pavasarį „Lapkričio 2-osios draugijos“ vadovas Valdas Kaminskas pasiūlė kartu su moksleiviais ir studentais inventorizuoti mūsų krašto kapines.

Asociacija „Lapkričio 2-osios draugija“ įkurta siekiant plėtoti protėvių atminimo ir pagerbimo tradicijas Lietuvoje, skatinti domėjimąsi asmens kilmės ištakomis, puoselėti žinių apie savo protėvius kaupimo kultūrą, skatinti etninių ir genealoginių šaknų ieškojimą. Pagrindinis draugijos tikslas yra sukurti Atminimo knygą – visuotinai internete prieinamą duomenų apie Lietuvoje palaidotus įvairių tautybių žmones banką.

Siekdama atkurti ir išsaugoti informaciją apie Lietuvoje palaidotus asmenis, draugija kuria ir kaupia skaitmeninius kapinių žemėlapius bei nuotraukas, kurios kaip kultūros paveldas turės išliekamąją vertę ateities kartoms. Šiais metais darbai pradėta vykdyti ir už administracinės Lietuvos ribų.

Punske

Pirmiausia buvo inventorizuojamos Punsko parapijos kapinės. Čia darbuosi Punsko Kovo 11-osios licėjaus mokiniai su moksleiviais ir studentais iš Lietuvos. Kiek vėliau inventorizuojant Smalėnų kapines talkino taip pat Seinų lietuvių „Žiburio“ gimnazijos mokiniai. Išmaniuoju telefonu nu-

kapus. Išmanusis telefonas su GPS programa gali mus „nuvesti“ prie pat norimo kapo. Failai palikti parapijų klebonijose ir gali būti naudojami parapijos reikalams. Kiekvieno mirusiojo artimieji, jeigu to pageidauja, gali pateikti apie velionį papildomos informacijos ar nuotraukas.

Minėti darbai susilaukė didelio mokinių susidomėjimo. Jie pažino naujas technologijas, dirbo su išmaniosiomis programomis, taip pat turėjo progą bendrauti ir dalintis patirtimi su draugais iš Lietuvos. Kitais metais ruošiamą panašią akciją. Jos tikslas bus inventorizuoti Seinų kapines.

Kapinių inventorizacija labai susidomėjo ir parapijų kunigai. Mat tai palengvina jų darbą. Iki pradėdant inventorizuoti Punsko ir Smalėnų kapines tai buvo padaryta tik dvejose Palenkės vaivadijos kapinėse.

Dabar išsibarstę po pasaulį žmonės galės lengvai rasti savo artimųjų kapus.

Smalėnuose

Iš „Lapkričio 2-osios draugijos“ archyvo

Šį kartą apie į kalbą įterpiamus anglicizmus ir angliškus žodžius

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Viena didžiausių Lenkijos lietuvių problemų – gimtosios kalbos darymas. Dažniausiai vietos spaudoje ar bendruomenės susitikimuose pabrėžiamas lenkiškų žodžių brukimas ir jų įtaka mūsų kalbai. Šį kartą vertėtų atkreipti dėmesį į vieną svarbiausių globalizacijos veiksnių – anglų kalbą, kuri stipriai veikia lietuvių kalbos leksiką. Nestebina svetimžodžių ir skolinių įterpimas, nes to visiškai išvengti neįmanoma. Labiausiai jaudina tai, kad anglų kalba, lyg kokia bacila, masiškai plinta, braudamasi ir sėkmingai apsigyvendama kiekvienoje gyvenimo srityje.

ISTORIJA

Sakoma, kad lietuvių sąmonėje nuotarybinių laikų yra įsitvirtinęs įsitikinimas, kad tai, kas vakarietiška, yra žymiai geriau, gražiau ir pažangiau. XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje Lietuva buvo viena iš Rytų Europos valstybių, iš kurios išemigravo didžiausias gyventojų skaičius. Nors vieni pasilikdavo Vakarų Europos valstybėse, labiausiai buvo trokštama pasiekti Ameriką ir pajusti amerikietiškos svajonės skonį. Vėliau atsirado politinių pabėgėlių banga (vadinamoji DP karta). Turime ir šiuolaikinių emigrantų, kurie ieško puikios ir nerūpestingo gyvenimo už savo tėvynės ribų.

VERSLAS

Lietuvoje žydi angliški įmonių, prekių ar paslaugų pavadinimai. Iš pradžių į juos nelabai kreipta dėmesį, nes, kaip sakoma, biznis yra biznis. Kuo įmantresnis pavadinimas, tuo sėkmė labiau garantuota. „Prekių ir

paslaugų įvardinimas angliškai ar jų komentavimas anglų kalba suteikia pastarosios progresyvumo ir kokybės aureolę, net jei pirkėjai to iki galo nesuvokia ar iš viso nesupranta pačios anglų kalbos“, – rašo Giedrius Šarkanas, interneto svetainės lietuviams.lt įkūrėjas. Todėl angliška

abėcėlė turi įtakos lietuviškajai, nes, remiantis G. Šarkano pateiktais pavyzdžiais, kas iš mūsų taisyklingai taria *cedė* (CD) vietoj *sidi* arba *tėvė* (TV) vietoj *tivi*?

Lietuvių verslui didelę įtaką daro tarptautiniai ryšiai. Dauguma verslininkų savo prekę siekia parduoti užsienį, nes tai didina pelną. O juk kiekvienas norėtų iš savo veiklos gauti kuo didesnę naudą. Todėl parduotuvėse perkame vokiškus saldumynus, valgome norvegiškas žuvis ar sėdime itališkame fotelyje. Rinkodaroje daug dėmesio skiriama prekės ženklo vaizdui ir skambesiu, tad norint sėkmingai užtikrinti paklausą, geriausiai užklijuoti anglišką pavadinimą. Augant tarptautiniams prekybiniais ryšiams įmonės skiria dėmesį eksportui, todėl renkasi anglų kalbą, nes ji išsprendžia kelias problemas: „pavadinimas tampa daugiau ar mažiau suprantamas ir lengviau įsimenamas visiems

potencialiems pirkėjams“, – teigia G. Šarkanas. Niekas nesivargina galvodamas, kaip tarti vieną ar kitą žodį, bei nekreipia dėmesio į prekės kilmę.

Prieš kelerius metus lietuviai susijaudino dėl savo kalbos nykimo, todėl buvo priimtas įstatymas, jog nebus registruojami nelietuviški įmonių pavadinimai. Nesutvarkytos įstatymo spragos vis tiek leidžia apeiti minėtą draudimą. Lietuvos spaudoje rašoma, kad įmonės „krikštijimas“ nelietuvišku pavadinimu garantuoja baudą, tačiau ir jos retai skiriamos.

Naujieji verslininkai teigia, kad sunku sugalvoti originalų, nedviprasmiškai skambantį lietuvišką įmonės vardą. Be to, neverta kelti tarimo problemų užsieniečiams. Lietuvių kalbos gynėjai yra įsitikinę, kad kiekvienas verslininkas privalo turėti kūrybingumo liepsnelę, todėl jiems lyg ir negali kilti problemų rasti gražų ir įdomų lietuvišką įmonės ar siūlomoms prekės pavadinimą.

ŠVIETIMAS

Kalbant apie švietimą, omenyje turima aukštųjų mokyklų mokymo sistema ir prieinami mokymo šaltiniai. Klausantis šiuolaikinių ekonomistų (ir ne tik) pasišnekėjimų, pasidaro kraupu. Kas antras žodis, tai anglicizmas, pavyzdžiui, nickas (slapyvardis), downloadinti (parsisiųsti), geimas (žaidimas), seivinti (išsaugoti), printeris (spausdintuvas), skrynas (ekranas), lūzeris (nevykėlis), apsišopinti (apsipirkti) ir t. t. Kai kurių žodžių net nespėjama įsidėmėti. Kalbėjimo procese jie taip suplakami į vieną anglicizmais „papuoštą“ sakinį, jog imi suprasti, kaip kartais sunku lietuviui susikalbėti su lietuviu. Žodžiai, perimami iš anglų kalbos, ateina į mūsų kalbą įvairiais keliais. Dėmesį patraukia tikslųjų mokslų studentų mokymosi šaltiniai ir litera-

tūra. Bibliotekose daugiausia randamos knygos tik anglų kalba. Žinoma, visai smagu mokytis ir tobulinti anglų kalbą, tačiau nemalonu klausytis, kaip nuolatos teršiama lietuvių kalba. Mokslas mokslu, bet vertėtų pagalvoti apie pagarbą gimtajai kalbai.

VIEŠASIS KALBĖJIMAS

Nuo jaunų dienų kiekvienas lietuvis žino, kad viešai kalbant vartojama tik taisyklinga bendrinė kalba (neminima tarmė). Teigiama, kad jei renginio, kuriam paprastai ruošiamasi iš anksto, vedėjas įterpia svetimžodžius, jis parodo nepagarbą savajai kalbai ir sąmoningai ją ignoruoja.

KASDIENYBĖ

Buityje vartojama begalė anglišku žodžių. Jie ima ir „netyčia“ išsprūsta. Kartais dėl įpročio, o kartais ir tyčia,

norint parodyti populiariausios pasaulyje kalbos mokėjimą. Įsidėmėtina, kad kalba yra kiekvieno žmogaus tapatybės dalis, tad ji turi atitikti jo pasaulėvaizdį, mąstymą ir bendravimo poreikius. Neįmanoma išvengti kalbos vystymosi, keitimosi, kadangi ir visuomenės poreikiai keičiasi. Tačiau čia kalbama apie lietuviškų žodžių keitimą svetimžodžiais, kurie atrodo patrauklesni, įmantresni ir skambesni.

Pabaigoje norėtųsi pacituoti dar vieną G. Šarkano teiginį (linkiu visiems apie tai pamąstyti): „*Lietuvos Respublika yra vienintelė vieta pasaulyje, kurioje lietuvių dar vis yra laikoma valstybės pagrindu, ir lietuvių kalba dar kol kas turi teisę būti gerbiama vien todėl, kad yra kalba tautos, sugėbėjusios sukurti savo valstybę*“.

Fondas prašo Seinų miesto savivaldybės atleisti nuo nekilnojamojo turto mokesčio

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Vysk. A. Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose lapkričio 6 d. kreipėsi į Seinų miesto savivaldybę, prašydamas atleisti 2016 metais nuo nekilnojamojo turto mokesčio. Fondo valdybos pirmininkės Danutės Valukonytės rašte pabrėžiama, kad vietos bendruomenės iniciatyva įkurtas fondas atlieka itin svarbius ir naudingus Seinų miesto visuomenei darbus. Tai kultūros ir meno pristatymas, jaunimo švietimo organizavimas, rūpinimasis kultūros paveldu.

Pirmininkė priminė, kad fondo įgyvendinami projektai prieinami visai Seinų bendruomenei: koncertai, parodos, popamokinis vaikų mokymas, žiemos stovyklos jaunimui ir pan. Visa tai, pasak jos, labai teigiamai veikia lietuvių ir lenkų tarpusavio santykius Seinų

krašte, garsina Seinų miesto vardą, o didėjant turistų srautui didina miesto pajamas.

D. Valukonytė, prašydama atleisti fondą nuo nekilnojamojo turto mokesčio, pažymėjo, kad jis turi du visuomeninės paskirties pastatus, kurių išlaikymas ir administravimas brangiai kainuoja, o miesto savivaldybė, apmokestindama nekilnojamojo turto mokesčiu, riboja galimybes plėsti kultūrinę ir švietėjišką veiklą.

Priminkime, kad fondas rūpinasi „Lietuvių namais“ ir „Žiburio“ mokykla. Šie pastatai pastatyti Lietuvos Respublikos lėšomis. Tai vienintelės vietos Seinuose, kur organizuojamas lietuvių kultūrinis gyvenimas ir mokymas lietuvių kalba. 2013 m. fondas į Seinų miesto biudžetą sumokėjo

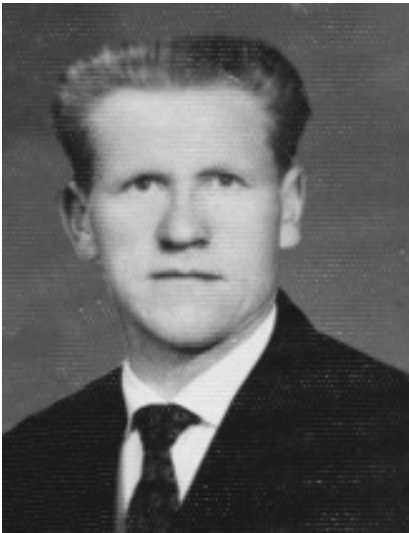
34.459 zł, 2014 m. – 26.266 zł, o 2015 m. sumokės 25.860 zł nekilnojamojo turto mokesčių. Tai vietinė rinkliava, kurios dydį bei mokėtojų kategorijas nustato savivaldybė. Be to, fondas kaip kiekviena darbuotojus įdarbinanti įstaiga moka visus kitus įstatymais numatytus mokesčius.

Ankstesniais metais Seinų miesto vadovas, nesutikdamas atleisti fondo nuo mokesčio, tarp kitko, argumentuodavo, kad Lenkijos visuotinio gyventojų surašymo metu paaiškėjo, jog Seinuose lietuvių tautybę deklaravo vos 8% miesto gyventojų, o tai reiškia, kad fondo kultūrinė ir švietėjiška veikla pasiekia tik nežymią visuomenės dalį ir negali būti laikoma svarbiu, miesto visuomenės poreikius tenkinančiu darbu.

„Leliu moj...“

Vėlinių minėtuovės Punske

ANTANAS JUDICKAS

2015 m. rugsėjo 8 d. ant vėlių suolelio prisėdo Punsko gyventojas, buvęs Punsko valsčiaus viršaitis Antanas Judickas.

Antanas gimė 1925 m. rugpjūčio 1 d. Aleksandros Zakaraitės ir Kazimiero Judicko šeimoje Navinykų kaime. Baigė vos dvi mokyklos klases. Sulaukęs 11-os metų neteko motinos.

1941 m. Judickų šeima buvo išvežta į Lietuvą. Vienoje troboje gyveno trys šio krašto šeimos. Nenuostabu, kad tokioje spūstyje kildavo daug nesutarimų. Vėliau Judickai persikėlė gyventi į Švenčionis, į čionykščio lenko trobesius. Tėvas Kazimieras buvo geraširdis žmogus. Jis sugražino išvartą lenkų šeimą ir taip kartu gyveno. Nelengva buvo svetimoje žemėje duoną valgyti, todėl Antanas su jaunesniu broliu Kaziu nutarė grįžti į gimtuosius Navinykus. Į šią kelionę jiedu išsileido pėsti.

1947 m. atlikęs karinę tarnybą Antanas įsidarbino Krasnave laiškanesiu. Baigęs instruktorių kursus vadovavo organizacijai, kuri rūpinosi Punsko ir Krasnavo valsčiais.

Dvejus metus dirbo apskrities sekretoriumi. Persikėlęs gyventi į Punksą buvo išrinktas Punsko viršaičiu ir tapo valsčiaus tarybos pirmininku. Nebuvo paprasta tuomet dirbti tokiaame poste, reikėjo kovoti dėl lietuviško žodžio ir kultūros sklaidos bei įrodyti, kad esant ir prastai materialinei bazei gali įsikurti svarbiausi lietuviybės židiniai. Antano Judicko dėka tiek Punsko lietuvių kultūros namams, tiek Punsko licėjui buvo išskirti nedideli kambarėliai valsčiaus įstaigoje.

1954 m. Antanas vedė Punsko kaimo merginą Zofiją Čėplaitę. Šeima susilaukė penkių vaikų: Birutės, Valdo, Danutės, Vytauto ir Jono.

Antanas blykstelėjo ir kultūrinėje veikloje. 1974 m. jis dalyvavo P. Jakimavičienės pastatytoje Čechovo pjesėje „Meška“.

1991 m. išėjo į pensiją. Sulaukė gražios senatvės, kupinas geros nuotaikos ir vilties.

RAIMONDA GAVIENAITĖ

2015 m. sausis Punksą paskandino gedulo šešėlyje. Sausio 20 d. sniego

baltumo šydais apsigaubę angelai vėlių martelės daliai išsiviliojo jaunutę, gležnutę gyvybę – Kauno klinikų gydytoją, punskietę Raimondą Gavienaitę.

Raimonda gimė 1987 m. rugsėjo 4 d. Rūtos (Savickaitės) ir Petro Gavienių šeimoje. Nuo pat mažens buvo švelnumo ir jautrumo įsikūnijimas. Puikiai mokėsi, buvo nepaprastai žingeidi, kruopšti ir be galo darbšti mergaitė. Pasižymėjo muzikiniais gabumais – baigė smuiko klasę Punsko muzikos mokykloje, šoko „Jotvos“ choreografiniame sambūryje.

Punsko licėjyje susižavėjo biologijos mokslais, kuriems ir skyrė visą savo trumpą gyvenimą. Įstojo į Kauno medicinos universitetą, kurį baigė po šešerių mokslo metų. Įsidarbinusi Kauno klinikose pasirinko įdomią, bet sudėtingą gastroenterologijos specialybę.

Raimonda buvo gydytoja iš pasaulio. Net laisvadieniais ji nuvažiuodavo į ligoninę pasiteirauti, kokia pacientų sveikatos būklė. Ją gniuždė kiekvieno ligonio netektis. Kiekvieną savo ligoninės skyriuje iškeliavusįjį anapus palėdėdavo ašaromis, kaltindama bejėgi likimą ir nepažangią mediciną.

Tai buvo perspektyvi ir daug žadanti gydytoja. Jos atsakingumą įvertino ir Kauno klinikų vadovybė, siūsdama Raimondą į mokslo konferencijas užsienyje bei 2013 m. patikėdama vesti gastroenterologų mokslinę konferenciją Trakuose.

Galbūt per jautriai Raimonda reagavo į aplinką, ją supantį pasaulį, visai nesitikėdama ir nenujausdama, kad pačiai reikėtų susirūpinti savo sveikata. Suklupusią ties savo buto durimis ją rado draugas medikas, taip ir likęs be atsakymo į klausimą: „Dieve, kodėl ją ištiko toks likimas?..“

STASYS POVILAITIS

2015 m. spalio 6 d. po alinančios

ligos vėlių tilteliu iškeliavo didis žmogus, lietuvių estrados grandas, poetas, visos Lietuvos mylimas dainininkas Stasys Povilaitis. Maestro buvo 68-eri metai. Jis savo repertuaru ir atlikimu buvęs artimas trijų kartų žmonėms.

Stasys Povilaitis buvo populiariosios muzikos džentelmenas, mokęs savo pasekėjus pagarbos scenai ir žiūrovui. Dėl jaukaus santykio su kiekvienu gerbėju tapo savas kiekvienuose Lietuvos namuose. Scenose praleido per 50 metų, surengė keliolika tūkstančių koncertų, išleido 22 albumus.

2009 m. lapkričio 8 d. Lietuvos

estrados artistas viešėjo Punske, kur Lietuvių kultūros namuose surengė autorinį koncertą. Paklaustas, kaip ir kuo per penkis dešimtmečius pasikeitė publika, dainininkas atsakė: „Drąsiai sakau – niekas nepakito. Įvairaus amžiaus, išsilavinimo klausytojai ir žiūrovai į koncertus susirenka tokie patys laimingi ir gražūs. Juk muzika – vaistas, veikiantis geriau nei bet kokios tabletės. Dabar, kai Lietuvoje tiek daug problemų, primygtinai siūlyčiau visiems išnaudoti muzikos terapiją.“

Deja, sau pačiam padėti nebegalėjo, jokios terapijos jau buvo neveiksmingos...

„Nenusigąsk, tai aš...“

Vėlinių minėtuvės Seinuose

EUGENIJA SINKEVIČIENĖ

2015 m. gegužės 4 d. Aradnykų kaimas ir artimieji neteko darbščios verpėjos, audėjos, mezgėjos, ūkininkės Eugenijos Macukonytės-Sinkevičienės.

Eugenija gimė 1931 m. Juozo ir Veronikos (Kuliešiūtės) Macukonių šeimoje Žagariuose. Augo su vyresniu broliu Antanu, sese Stase ir jauniausiuoju Geniumi.

Genutė turėjo daugiausia kantrybės ganydama karves, o paaugusi – dirbdama moteriškus darbus. Ilgas valandas sukldavo ratelį su linų arba vilnų kuodeliu, be galo mėgo linus ravėti, rauti, minti, šukuoti. Visi stebėjosi jos kantrybe, neišsenkančia ištverme ir kūrybingumu renkant audinio ar mezginio raštus.

Macukonių namuose iki II pasaulinio karo gyvendavo mokytojai, o kaimo mokykla, kurią lankė Genutė, buvo pas Rudzilius, Antanavičius. Jai baigus antrą skyrių, kilo karas. Tuo Genutės mokslai ir baigėsi, nors jau buvo gautas leidimas mokytis lietuviškai, nupirktos lietuviškos knygos ir planuota kurti

klases Jakubauskų troboje.

Jaunystėje, anksti mirus mamai, Genutei teko patirti nemažai vargų. Reikėjo daug dirbti, tačiau mergina ir pasilinksminimuose dalyvaudavo, ir dainavo Aradnykų chore.

Ištekėjusi už Ado Sinkevičiaus ir apsigyvenusi Aradnykuose, vėl pasinėrė į darbus. Buvo puiki rugių griebėja, bulvių kasėja, daržų kapliuotoja. Viską darė skubėdama, kad dar liktų laiko sėsti į stakles, prie mezginių ar siuvinėjimų.

Sinkevičiai užaugino ūkio paveldėtoją – sūnų Vytautą. Genutė spėjo susilaukti trijų anūkių ir trijų proanūkių.

BENĖ MISIUKONIENĖ

Mama – brangiausias kiekvienos šeimos narys. Ji visada žavi gerumu ir pasiaukojimu.

2015 m. birželio 18 d. į amžinybę iškeliavo trijų vaikų motina ir

daugelio lietuvių auklė Benė Misiukonienė.

Benė gimė 1937 metais Onos ir Antano Marazų šeimoje Klevuose. Ji buvo trečia dukra, vyresnės sesės – Elė ir Kastulė. Pakrikštyta Benigna, vadinta Bene.

Marazų 1930-aisiais pastatytoje naujoje troboje per 10 metų veikė Klevų kaimo mokykla (prieškariu ir pokariu). Siuvimo, raidžių ir skaitymo pagrindų dukras išmokė pats tėvas. Mokykloje jos tik tobulinosi. Siūti visos sesės toliau mokėsi pas gerą savo kaimo siuvėją Elę Sidarienę.

Benė ištekėjo už Klevų Juozo Misiukonio. Jis, būdamas stalius, statė trobesius ir kitiems, ir sau. Ūkininkavo nedideliame 7 ha ūkyje. Misiukoniai užaugino dvi dukras Danutę ir Onutę bei sūnų Romą. Benė po kasdienės apydauros, turėdama laiko, daug siuvo, paskui ir dukras pamokė šio amato.

Ilgus metus buvo stipri ir energinga. Su sese perėmė tėvų ūkį Klevuose prie gražuolio Gulbinio ežero, bet neilgam. Nebuvo kam dirbti, tad ūkis parduotas. Išsikėlusį gyventi į Seinus, Benė dirbo aukle lietuviškose šeimose.

Šį pavasarį ją palaužė sunki ir skausminga liga. Mirė būdama 77 metų. Paliko liūdėti tris vaikus, septynis anūkus ir tris proanūkus.

BRONĖ BURAČIAUSKIENĖ

ANELĖ RĖKUTĖ

2015 m. sausio 25 d. mirė buvusi Skarkiškių kaimo dukra, mama, močiutė Bronė Buračiauskienė. Tų pačių metų rugsėjo 17 d. Anapilin iškeliavo ir jos sesuo Anelė Rėkutė.

B r o n ė gimė 1928 m. spalio 28 d. Veronikos (Sikorskaitės) ir Kazimiero Rėkų šeimoje. Augo su jaunesne sese Anele, vadinta Anelkute. Viena tėvo

ūkį perėmė, kita – mamos. Sesės iki senatvės nesisikyrė. Vyresnioji ištekėjo už Vitaliaus Buračiausko. Gimė šeši vaikai. Jiems teko augti tik su mama. Vaikus auginti, auklėti padėjo tėvai, o paskui jaunėlė Anelkute. Ji, būdama siuvėja, prisiūdavo gražios aprangos ir sesės vaikams, ir kaimynams. Vaikai išliko lietuviai, dauguma jų mokėsi Punsko licėjuje.

Bronė ir jos sesė mylėjo Dievą, šeimą, gerbė žmones. Bronė susilaukė 11 anūkų. Kai kurie jų dalyvauja lietuviškuose ansambliuose, dainuoja, šoka, vaidina.

Gražiai ir draugiškai abi sesės varge ar džiaugsme iki senatvės leido dieneles. Palaužtos sunkių ligų, šiemet mirė viena paskui kitą.

Per Vėlinių minėtuves dar buvo prisiminti šie asmenys, apie kuriuos jau anksčiau rašyta „Aušroje“: Punske – Apolonija Škarnulienė (2014 m. 22 nr.), Juozas Grigutis (2015 m. 1 nr.), Magdalena Burdinienė (2015 m. 15–16 nr.), Danutė Krištopaitė (2014 m. 6 nr.), Algirdas Patackas ir Romualdas Ozolas (2015 m. 7 nr.), Seinuose – Vitalija Liaukevičienė (2015 m. 2 nr.), Jonas Margevičius (2015 m. 9 nr.), Ona Stankauskienė (2015 m. 8 nr.), Juozas Jurkevičius (2015 m. 10 nr.), Alicija Stoskeliūnienė (2015 m. 14 nr.), Petras Dapkevičius (2015 m. 20 nr.), Eugenija Polionienė (2015 m. 4 nr.), Punske ir Seinuose – Romutė Sidarytė-Liuteckienė (2014 m. 21 nr.).

Vėlinių koncertas Seinuose

Antanas Petruškevičius – karininkas,

Iš Gintaro Lucinsko archyvo

Kpt. Antanas Petruškevičius. 1939 m.

Antanas Petruškevičius gimė 1896 m. birželio 8 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Pitsburgo mieste. Tėvas Laurynas Petruškevičius 1888 m., jau turėdamas 21 metus, išvyko į Ameriką, nenorėdamas 5–7 metus, kaip ir daugelis to meto jaunų vyrų, tarnauti carinėje Rusijos kariuomenėje. Ten susipažino su savo būsimąja žmona Elena, taip pat išėivė iš Lietuvos. Amerikoje gimė Antano brolis Juozas ir sesuo Domyka. Pradinę mokyklą Antanas baigė Pitsburge. Į Europą šeima grįžo 1908 m. ir Suvalkų gubernijoje, Krasnapolio valsčiuje, Marinavo kaime nusipirko 13,40 ha žemės su trobesiais. Marinavo kaimas – 2 kilometrai nuo Seinų į vakarus. Visi gyventojai buvo

lenkai, tik Petruškevičių šeima – lietuviai. Čia gimė dar 3 broliai: Andrius, Vincas ir Stasys.

Iki Pirmojo pasaulinio karo A. Petruškevičius mokėsi Seinų progimnazijoje, kur baigė 4 klases. Vėliau privačiai savarankiškai pasiruošęs iš 6 klasių gimnazijos kurso, 1915 m. įstojo į gimnaziją Vilniuje. Netrukus su kitais moksleiviais pasitraukė į Voronežą Rusijoje. 1915 m. gruodį mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, baigė mokomąją komandą prie 217-ojo pėstininkų pulko. Po to nusiųstas į Pskovo karo mokyklą, kurią baigus 1917 m. lapkričio 1 d. jam suteiktas praporščiko laipsnis. Paskirtas į 305-ąjį pulką Viazmoje. Grįžo į Lietuvą 1918 m. birželį su keliolika lietuvių inteligentų, kurių grįžimą pats suorganizavo ir jiems vadovavo. Jo iniciatyva ir pastangomis visi tie žmonės buvo pervežti per Rusijos teritoriją iš Voronežo nemokamai. Buvo pakviestas dirbti Seinų „Žiburio“ gimnazijoje gimnastikos mokytoju. 1918 m. rudenį įstojo į Seinų dvasinę seminariją, bet netrukus iš jos pasitraukė. A. Petruškevičius mokėjo anglų, lenkų, rusų kalbas.

1919 m. sausio 28 d. A. Petruškevičius įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Paskirtas į 1-ąjį pėstininkų pulką 7-osios kuopos jaunesniu ju karininku, 1919 m. rugpjūčio 1 d. – į Seinų apskrities komendantūrą jaunesniu ju karininku. 1919 m. spalio 18 d. jam suteiktas vyr. leitenanto laipsnis. 1919 m. sausio 28 – vasario 14 d. dalyvavo Nepriklausomybės kovose su bolševikais, 1920 m. kovo 2 – gruodžio 1 d. – su lenkais. Vyr. ltn. A. Petruškevičiaus

kuopa kovojo Seinų miestelio apylinkėse, buvo pasiekę netoli Augustavo esančią Fronsų gyvenvietę. Tai miškinga ir ežeringa vietovė. Joje lietuvių kariai išsilaikė apie 2 mėnesius. Vėliau, kai lenkų generolo Želigovskio armija sustiprintomis jėgomis puolė lietuvių dalinius, šie patyrė daug nuostolių ir turėjo trauktis. Visi žuvę jo dalinio kariai savanoriai buvo palaidoti Seinų parapijos kapinėse. Antano arklys buvo nušautas. Kai kulka pačiam sužeidė kairiąją koją, besitraukdamas vis tiek priešinosi puolantiems lenkams. Marinavo kaimo lenkai gyventojai, sužinoję, kad lietuviams vadovauja toks Antanas Petruškevičius, įskundė lenkų valdžiai, jog čia pat, Marinavo kaime, gyvena jo tėvas Laurynas Petruškevičius. Tuomet lenkai jį suėmė ir išvežė į Suvalkų kalėjimą, kur buvo kalinamas kelerius metus, kol prarado sveikatą. Mirė 1924 m. vasario 19 d., sulaukęs vos 54-erių. Liko žmona ir trys vaikai.

1919 m. gruodžio 29 d. vyr. ltn. A. Petruškevičius perkeltas į Lietuvos kariuomenės generalinį štabą ir paskirtas prie Amerikos Raudonojo Kryžiaus misijos, o nuo 1920 m. vasario 7 d. – prie Anglijos generolo Crosie. Nuo 1920 m. kovo 1 d. tarnavo 9-ojo pėstininkų pulko 7-osios kuopos jaunesniu ju karininku, o rugsėjo 1 d. paskirtas šios kuopos vadu ir vykdė 3-iojo bataliono vado pareigas. 1922 m. lapkričio 27 d. paskirtas 5-osios kuopos vadu ir vykdė 2-ojo bataliono vado pareigas. 1923 m. birželio 2 d. pakeltas į kapitonus. 1925 m. liepos 15 d. baigė Aukštųjų karininkų DLK Vytauto kursų Bendrąjį skyrių (V laida). 1926 m. sausio 1 d. perkeltas į 6-ąjį

Šaulys, politinis kalinys

GINTARAS LUČINSKAS

pėstininkų pulką, dislokuotą Alytuje, paskirtas 1-osios kuopos vadu ir vykdė 1-ojo bataliono vado pareigas.

1926 m. rugsėjo 1 d. kpt. A. Petruškevičius perkeltas į Lietuvos šaulių sąjungą, paskirtas I Šakių apskrities šaulių rinktinės vadu. Nuo rugsėjo 21 d. paskirtas XIX Alytaus šaulių rinktinės vadu. Nuo pat pirmųjų vadovavimo minėtai rinktinei dienų daug dėmesio skyrė šaulių drausmės stiprinimui. Ne kartą savo aplinkraščiuose nurodydavo, kad geras šaulių įvaizdis visuomenėje formuojamas jų pačių darbu ir elgesiu. Visada pabrėždavo, kad šaulių elgesys priklauso nuo būrių vadovybės, nes vadai savo elgesiu gali parodyti drausmingumo pavyzdžius. Didelį nusistebėjimą jam keldavo tai, kad kai kurie būriai diskutuodavo, ar reikia vykdyti rinktinės vado įsakymus. Pasak

A. Petruškevičiaus, „*aplankraščius galima svarstyti ir siūlyti savo papildymus, o įsakymus privaloma vykdyti. Šaulys visur ir visada turi rodyti mandagumo pavyzdį*“. Šaulių sąjungoje įvedus uniformos dėvėjimo taisykles, rinktinės vadas kpt. A. Petruškevičius ne kartą siuntė raštus būrių vadams, kuriuose primindavo, kaip ir kada galima ją dėvėti. Ne vieną šaulių rinktinės vadas asmeniškai įspėdavo dėl netinkamo uniformos dėvėjimo. Tačiau visada pasitaikydavo atvejų, kai šauliai dėvėdavo uniformą ar uniformines kepure turgaus dienomis, vilkėdami ja pasirodydavo neblaivūs. 1929 m. rinktinės vadas išleido įsaką, kuriuo nurodė šauliams patruliuoti turgaus ir švenčių dienomis Alytuje, Butrimonyse, Jiezne ir kitose vietovėse. Patruliai turėjo stebėti, kaip šauliai dėvi uniformą: kad

uniformuoti nesilankytų turguose ir teismuose, kad nesilankytų viešose vietose neblaivūs. Pastebėję pažeidimus, privalėjo perspėti prasižengėlius, o šiam atsisakius paklusti turėjo teisę jį areštuoti ir uždaryti į daboklę. Už pareigų nevykdymą baudavo ir eilinius šaulius, ir būrių vadus. Asmeniniu pavyzdžiu ir reiklumu nusipelnė visos Alytaus šaulių rinktinės pagarbą.

Per 7-erius kpt. A. Petruškevičiaus vadovavimo rinktinei metus nuolat augo būrių ir šaulių skaičius. Kuriantis naujiems būriams kildavo įvairių problemų ir rūpesčių. Kartais tekdavo spręsti ir šiek tiek kuriozines situacijas. 1927 m. vienas Ūdrijos valsčiaus gyventojas atsiuntė laišką: „*Turiu garbės pas gerbiamąjį vadą paklausti ar po prievarta reikės stoti šauliam į frontą (jeigu kilt karas), jei po prievarta, tai gal išimtinai. Aš esu pas tėvą vienas sūnus ir jaunesnių seserų, aš noriu įstoti į šaulių sąjungą, o tėvai labai draudžia ir grasina, girdi, reiks į frontą. Man nebaisu būt nei frontas, kad ne tėvelių verksmas – vis vieną kartą reiks mirt. Tai prašau man atsakyti, jei reiks į frontą po prievarta, tai į sąjungą šaulių nestosiu ba tėvai verks. O jei į frontą nereiks, tai stosis į šaulių būrį ir darbuosius, tėvai barsis nesibars.*“

Aktyvi XIX Alytaus šaulių rinktinės vado kpt. A. Petruškevičiaus veikla davė rezultatų. 1929 m. surengti pavasariniai visos rinktinės manevrai; rinktinės atstovai dalyvavo Šaulių sąjungos 10-ies metų jubiliejaus šventėje Kaune; beveik visuose būriuose atlikti šaudymai, sporto patikrinimai, kai kuriuose būriuose surengtos šventės. Per kelerius metus labai pakito visuomenės požiūris į šaulius. 1932 m. dalis būrių (Varėnos, Punios, Stakliškių, Birštono, Perlojos) pradėjo aktyviai rūpintis šaulių namų statybomis. Jiezno, Nedzingės, Krokialaukio, Bobriškių būriai planavo kitais metais pradėti statybas. Įsteigti 3 nauji šaulių būriai.

Alytaus moksleivių šaulių būrio artistai operetėje „Apvesdinkite ir mane“ (vad. St. Navickas). Su uniforma – kpt. A. Petruškevičius. 1928 m.

Iš Gintaro Lučinsko archyvo

XIX rinktinės moterų šaulių vadė Marija Petruškevičienė. 1932 m.

Šaulių padaugėjo 20%. Daug dėmesio skirta kultūrinei šaulių veiklai: buvo prižiūrimi karių ir šaulių kapai Alytuje, Varėnoje, Merkinėje, Daugose, tvarkomi Liškiavos ir Punios piliakalniai. Šaulių chorai veikė Birštone, Santaikoje, Varėnoje, Alytaus mokomajame būryje. Alytuje veikė teatro grupė. Perskaityta per 50 paskaitų. Surengti kursai šaulėms moterims, šauliams ir kariams savaitiniai ugniagesių kursai. Alytaus šaulių būriui suorganizuota ekskursija į Trakų apskritį. Rinktinėje lankėsi Ukmergės šaulių, studentų, Vilniui vaduoti sąjungos narių, Vilkaviškio rinktinės valdybos, amerikiečių ekskursijos.

1929 m. spalio 27 d. Alytaus XIX šaulių rinktinė minėjo 10-ies metų jubiliejų. Pasirengimas jubiliejinei šventei prasidėjo rugpjūčio mėnesį. Visi šauliai privalėjo įsigyti uniformas, išmokti atlikti sakalų gimnastikos pratimus. Artėjant XIX Alytaus šaulių rinktinės 10-mečio jubiliejui, kpt. A. Petruškevičius kreipėsi į visus rinktinės šaulius, primindamas, kad rinktinė iki šiol neturi savo vėliavos.

Išplatinamas kreipimasis: „Šauly, po savo vėliava stok“. Visi galintys buvo raginami aukoti pinigų vėliavai įsigyti.

Daugiausia dėmesio skirta kariniam ir sportiniam šaulių parengimui. Kpt. A. Petruškevičiaus vadovavimo XIX Alytaus šaulių rinktinėi laikotarpiu nuolatos buvo rengiami atskirų būrių, visos rinktinės manevrai. Dažnai į manevrus buvo kviečiamos kaimyninės šaulių rinktinės, karininkai iš Alytuje dislokuotų karinių dalinių. 1928 m. rugsėjo 23 d. surengta visos rinktinės sporto šventė. Šventės dienai iš Šaulių sąjungos užsakyta 1500 šovinių. 1929 m. rugsėjo–spalio mėnesiais atskiruose būriuose surengta: šaudymo pratybų – 24, sporto patikrinimų – 25, manevrų – 1, rikiuotės pratybų – 1, dviračių lenktynių – 1. 1931 m. sporto šventės vyko birželio 23 d. ir rugsėjo 15 d.

XIX Alytaus šaulių rinktinės vado kpt. A. Petruškevičiaus iniciatyva būriuose pradėti steigti raitelių skyriai ir grandys. Susitarus su 2-ojo ulonų pulko vadu, pulko karininkai pradėjo mokyti šaulius jodinėjimo, skaitydavo jiems paskaitas. 1932 m. Šaulių sąjungos viršininko nurodymu Alytuje surengta šaulių stovykla. Kpt. A. Petruškevičius paskirtas stovyklos viršininku. Pagal sudarytą mokymo planą šauliai stovykloje atliko rikiuotės pratimus; praktinius užsiėmimus su angliškais šautuvais, dujokaukėmis; kautynių rikiuotės pratimus; analizavo pasiruošimą šaudymui; orientavimąsi pagal daiktus ir saule; šauliai buvo supažindinti su kulkosvaidžiais ir rankinėmis granatomis; sprogstamosiomis medžiagomis; tiltų, geležinkelių sprogdinimu; buvo surengti žvalgo ir sekėjo mokymai; šaulių ideologijos paskaitos. Stovykloje dalyvavo 196 šauliai ir karininkai.

Dar vienas ryškus kpt. A. Petruškevičiaus veiklos Alytuje rezultatas – Šaulių namų statyba. 1927 m. atsirado galimybė Alytaus šaulių rinktinėi perimti iš Krašto apsaugos ministerijos buvusią cerkvę Ponto no kareivinių rajone. Tų pačių metų balandžio mėnesį pastatas buvo perimtas ir pradėtas tvarkyti. Atlikus remonto darbus, pastate įrengtas rinktinės štabas, salė paskaitoms ir vakarams rengti. Per trejus metus remonto darbams rinktinė išleido 12 000 litų. Šiems darbams buvo organizuojamos specialios rinkliavos. Tačiau pastatas ir toliau priklausė Krašto apsaugos ministerijai, rinktinė tebuvo nuomininkė. Tais pačiais metais Šaulių sąjungos valdyba kreipėsi į visas rinktines ir būrius, ragindama pagal galimybes pradėti statyti šaulių namus. Prie to prisidėjo ir Vyriausybės nutarimas leisti Žemės ūkio ministerijai pardavinėti šaulių namų statyboms miško medžiagą už pusę kainos, išperkant per 5 metus. 1932 m. kovo 16 d. XIX Alytaus šaulių rinktinės valdyba kreipėsi į Alytaus visuomenę: „... Iki šiol Alytaus šaulių rinktinė talpinosi toli nuo miesto centro nuomojamuose namuose ir todėl tinkamai negalėjo išplėtoti savo veikimo. Jei miesto centre pakankamai vietos kinematografams, restoranams, kurie gyvena vien iš mūsų visuomenės, tai būtų lietuvių garbės įžeidimas neturėti tinkamos patalpos vienintelei bepartijvei, lietuviškai organizacijai, stovinčiai Tautos ir Valstybės sargyboje.“ Visi neabejingi pakviesti į šaulių namų statybos komiteto susirinkimą. Balandžio 2 d. Alytaus gimnazijos salėje įvyko pirmasis susirinkimas, kuriame dalyvavo XIX Alytaus šaulių rinktinės valdyba, visuomenės atstovai. Buvo išrinktas paminklinių karininko Antano Juozapavičiaus šaulių namų statybos komitetas. Balandžio 7 d. posėdyje išrinktas vykdomasis komitetas: mjr. B. Ambraziejus, kpt. A. Petruškevičius, profesorius A. Rukuiža, technikas

S. Taškūnas, mokytojas V. Brazdžius. Numatyta tolesnė komiteto veikla: sklypo įsigijimas ir lėšų paieška. Šaulių namų statybos komitetas surado tinkamą sklypą šalia parko ir nutarė prašyti miesto valdybos perduoti jį rinktinei. 1933 m. vasario 8 d. Marijampolės apygardos žemės tvarkytojo aktu Alytaus XIX rinktinei 36 metams buvo perduotas 4000 m² sklypas. Lėšos šaulių namų statybai buvo kaupiamos keliais būdais: renkant aukas, rengiant vakarėlius ir gegužines, daiktines loterijas.

Kpt. A. Petruškevičiaus iniciatyva Alytuje įsikūrė šaulių choras. 1931 m. vasario 22 d. šaulių choro steigiamajame susirinkime jis pasakė kalbą apie šio kolektyvo reikšmę rinktinei, paragino užsirašyti į chorą visus, mėgstančius muziką. Vėliau chorai įsikūrė Santaikoje, Varėnoje,

Birštone. Rinktinės vado pastangomis visi jų vadovai gaudavo atlyginimą. Dar viena kpt. A. Petruškevičiaus iniciatyva – dūdų orkestro subūrimas. Ir šiam tikslui vėl buvo renkamos aukos. Muzikos instrumentų paieškos vyko visoje Lietuvoje, susirašinėta su įvairiomis draugijomis. Ir atskiri šaulių būriai, ir pati rinktinė rengdavo vakarėlius, gegužines, šokių vakarus. Rinktinės valdyba buvo suinteresuota, kad būriai rengtų kuo daugiau vakarėlių, gegužinių, nes 20% pelno tekdavo rinktinei. Kartu tai tapo gera proga skleisti šaulių propagandą. 1931 m. rinktinė surengė Joninių gegužinę ant Alytaus piliakalnio. Į šventės programą buvo įtrauktos sporto ir šaudymo varžybos, žaidimai, šokiai, skautų vaidinimas „Šv. Jono naktį“. Įrengus šaulių salę, į Alytų atvykdavo ir kitų Lietuvos

miestų teatrai. Dėl spektaklių Alytuje kpt. A. Petruškevičius susirašinėjo su „Vyties“ teatru, Valstybės teatru, Šaulių sąjungos teatru. Tarėsi dėl Miko Petrausko koncerto Alytuje, intensyviai susirašinėjo su juo.

1927 m. XIX Alytaus šaulių rinktinė leido laikraštį „Dainavos šaulys“, kuris siekė skleisti šaulių ideologiją ir tautos dvasią, raginti visus dirbti Tėvynės labui. Laikraštis buvo skirtas Dzūkijos šauliams, tačiau turėjo prenumeratorių ir Latvijoje. Šaulių sąjunga reikalavo, kad visi šauliai skaitytų ir platintų

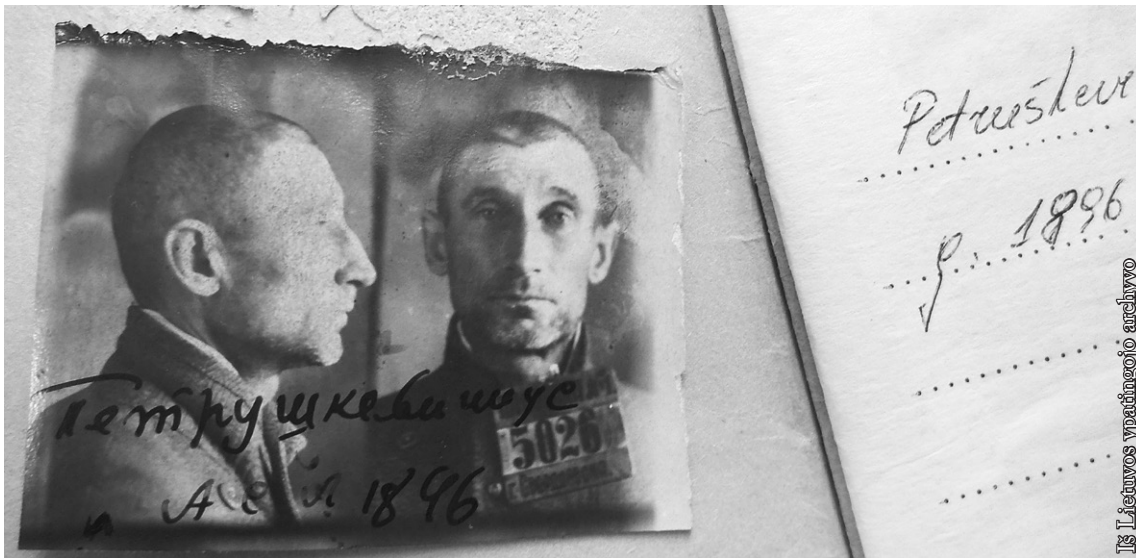
žurnalą „Trimitas“. Šiam darbui daug dėmesio skyrė ir kpt. A. Petruškevičius, ragindamas šaulius aktyviai platinti „Trimitą“.

1930 m. balandžio 12 d. kpt. A. Petruškevičius baigė Kariuomenės ugniagesių komandų viršininkų kursų. 1930 m. birželio 24 d. paskirtas Alytaus apskrities ugniagesių brandmajoru, o liepos 1 d. – apskrities brandinspektoriumi. Tuo metu apskrityje buvo 8 savanorių ugniagesių komandos: Alytuje, Merkinėje, Butrimonyse, Seirijuose, Simne, Birštone, Stakliškėse, Dauguose. Kpt. A. Petruškevičiui einant brandinspektorius pareigas, Alytaus komanda įsigijo 2 motorinius siurblius, Butrimonių – 1, Stakliškių – 1 rankinį siurblių. 1930 m. birželio 5-9 d. surengti ugniagesių kursai savanoriams ir šauliams ugniagesiams. Kursų klausytojams kpt. A. Petruškevičius skaitė paskaitas. 1932 m. vasario 14-22 d. prie 4 artilerijos pulko I grupės Alytuje vyko ugniagesių kursai. Kursuose buvo paruošti ugniagesių komandų vadovai. 1932 m. spalį vyko priešgaisrinė savaitė. Kpt. A. Petruškevičius išrinktas priešgaisrinės savaitės komiteto pirmininku. Pats skaitė viešas paskaitas Alytuje ir Simne. Priešgaisrinės propagandos savaitė vyko ir 1933 m. gegužės 21-28 d. Kpt. A. Petruškevičius ragino šaulių būrius aktyviai kurti naujas šaulių ugniagesių komandas. Tokių komandų ir ugniagesių skaičius apskrityje sparčiai didėjo. 1930 m. apskrityje buvo 8 komandos, 298 ugniagesiai, 1931 m. – 26 komandos ir 788 ugniagesiai, 1932 m. – 40 komandų ir 1074 ugniagesiai. Aktyvi kpt. A. Petruškevičiaus veikla įvertinta ir Lietuvos ugniagesių organizacijų sąjungoje – 1932 m. jos kongrese jis išrinktas į Lietuvos ugniagesių organizacijų sąjungos tarybą. 1930 m. balandžio 12 d. kpt. A. Petruškevičius baigė Kariuomenės ugniagesių komandų viršininkų kursus.

Kpt. A. Petruškevičius aktyviai

XIX rinktinės šaulių štabas Pontono kareivinėse. Centre – kpt. A. Petruškevičius. 1930 m.

Kalinys A. Petruškevičius Sverdlovsko kalėjime. 1942 m.

reiškėsi ir visuomeninėje veikloje. 1926 m. XIX Alytaus šaulių rinktinė organizavo Jono Basanavičiaus 75-erių metų jubiliejaus, jo veiklos 50-mečio ir Kariuomenės dienos minėjimą. Šia proga buvo surengtas paradas Rinkos aikštėje ir paskaita Visuomenės klube. 1930 m. Lietuvoje paminėti Vytauto Didžiojo metai. Kpt. A. Petruškevičius buvo Vytauto Didžiojo mirties metinių minėjimo Alytaus komiteto narys, taip pat Vilniui vaduoti sąjungos Alytaus skyriaus narys. 1927 m. susibūrė visuomenės veikėjų grupė, planavusi įsteigti Alytuje muziejų. Į steigiamąjį muziejų susirinkimą buvo pakviestas ir kpt. A. Petruškevičius. Kaip Lietuvos kariuomenės karys savanoris, jis priklausė Kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Alytaus skyriui. Vėliau buvo išrinktas šio skyriaus pirmininku. 1928 m. kovo mėnesį Alytaus skyrius jį išrinko savo atstovu į savanorių kongresą Kaune. 1931 m. birželį kpt. A. Petruškevičius suorganizavo 100 Antanų žygį į Kauną, norėdamas pasveikinti Respublikos prezidentą Antaną Smetoną vardinių proga. 1932 m. susikūrė Vilniaus geležinio fondo komitetas, kuris, siekdamas parodyti tautos pasiryžimą susigrąžinti atplėštą Vilnių, nuo 1932 m. rugpjūčio 26 d. kiekvieną pirmą mėnesio sekmadienį kvietė

minėti Vilniaus geležinio fondo dieną. Taip norėjo priminti 1920 m. rugpjūčio 26 d. Lietuvos kariuomenės žygį į Vilnių. „*Tai ne ašarų ir liūdesio, o tvirto, geležinio pasiryžimo diena*“, – buvo skelbiama fondo kreipimesi į visuomenę. Tą dieną raginta kiekvieną lietuvių išigyti Vilniaus pasą ar Vilniaus ženkliuką. Surinkti pinigai buvo nukreipiami į Vilniaus geležinį fondą, kuris turėjo padėti išvaduoti Vilnių. Kpt. A. Petruškevičius buvo Vilniaus geležinio fondo dienos komiteto Alytaus skyriaus vicepirmininkas. 1933 m. Kūno kultūros rūmai, siekdami tarp jaunimo skleisti kūno kultūrą, suorganizavo vienerius metus veikusį sportinį sąjūdį – SPORŪTĄ (Sporto rūmų talką). Kūno kultūros rūmų direktorius kpt. A. Petruškevičiui pasiūlė tapti tuomet steigiamo Alytaus apskrities „SPORŪTOS“ komiteto pirmininku. 1933 m. sausio 9 d. XIX Alytaus rinktinės valdyba sušaukė Alytaus miesto organizacijų atstovų ir visuomenės veikėjų posėdį. Jo metu buvo perskaitytas Šaulių sąjungos tautinio auklėjimo propagandos skyriaus raštas, kuriuo buvo kviečiama paminėti Klaipėdos išvadavimo 10-ąsias metines. Posėdyje sudaryta Klaipėdos išvadavimo 10-mečio minėjimo Alytuje programa.

1933 m. gegužės 30 d. Šaulių

sąjungos viršininko įsakymu kpt. A. Petruškevičius rinktinę perdavė kpt. J. Navickiui.

7-eri kpt. A. Petruškevičiaus veiklos metai paliko ryškų pėdsaką Alytaus ir visos Dzūkijos istorijoje. Alytaus šaulių rinktinėje daug dėmesio skirta drausmės įvedimui, kariniam šaulių mokymui ir fiziniam pasirengimui. 1927 m. rinktinėje

buvo 28 būriai, 1933 m. – 39. Daug dėmesio skirta šaulių propagandos skleidimui, dėl to išaugo jų autoritetas. 1930 m. kpt. A. Petruškevičiui pradėjus eiti Alytaus apskrities ugniagesių brandinspektorius pareigas, apskrityje veikė 8 ugniagesių komandos, 1932 m. – jau 40. Komandų veikla tapo aktyvesnė, dalis jų įsigijo motorinius siurblius. Daug dėmesio skirta ugniagesių mokymui. Alytuje buvusiose Pontono kareivinėse įrengta šaulių salė. Pradėti karininko A. Juozapavičiaus šaulių namų statybos darbai. Įsteigti šaulių chorai Alytuje, Santaikoje, Varėnoje, Birštone. Alytuje įsteigtas šaulių orkestras.

1933 m. birželio 1 d. kpt. A. Petruškevičius paskirtas XII Panevėžio šaulių rinktinės vadu. 1935 m. rugpjūčio 9 d. paskirtas Panevėžio apskrities komendantas – XII Panevėžio šaulių rinktinės vado padėjėju. 1936 m. rugpjūčio 14 d. perkeltas į Lietuvos kariuomenės ginklavimo valdybą, paskirtas sąmatos vykdymo dalies raštvedžiu, nuo 1938 m. lapkričio 1 d. – bendrojo skyriaus kreditų ir atsiskaitymo dalies kreditų buhalteriu. 1939 m. kovo 2 d. komanduotas į karininkų-ugniagesių kursus Jungtinėse Amerikos Valstijose. Baigė Niujorko miesto ugniagesių departamento ugniagesių

kolegijoje karininkų kursus ir lankė tos kolegijos ugniagesių pradžios mokyklą, siurblių bei motoristų mokyklą ir statybos inspektorių kursus. Grįžus nuo rugpjūčio 7 d. paskirtas kreditų ir atsiskaitymo dalies raštvedžiu-iždininku, 1940 m. kovo 1 d. – pirkimų dalies sutarčių vykdymo karininku.

Kpt. A. Petruškevičius buvo apdovanotas: Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (1928 m.), Lietuvos Nepriklausomybės 10-mečio medaliu (1928 m.), Šaulių Žvaigždės ordinu (1931 m.), DLK Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu (1934 m.), Lietuvos ugniagesių „Artimui pagalbon“ 3-iojo laipsnio garbės ženklu (1932 m.) ir 2-ojo laipsnio kryžiumi (1938 m.), Estijos ugniagesių 3-iojo laipsnio Sidabro kryžiumi (1934 m.) ir Latvijos ugniagesių medaliu.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą ir likviduojant Lietuvos kariuomenę, kpt. A. Petruškevičius 1940 m. spalio 17 d. iš kariuomenės atleistas.

Gyveno Kaune, dirbo priešgaisrinės saugos inspektoriumi. 1941 m. birželio 13 d. suimtas (nutarimas areštui pasirašytas birželio 6 d.), išvežtas ir įkalintas Starobelsko (Sverdlovsko sritis) kalėjime, o 1941 m. lapkričio 3 d. perkeltas į Sverdlovsko NKVD kalėjimą. Kaltintas, kad priklausė „karinei-fašistinei organizacijai Šaulių sąjunga“ ir buvus šios organizacijos Alytaus ir Panevėžio apskričių rinktinių vadu. Po tardymų buvo netekęs 50 proc. darbingumo, bet pripažintas tinkamu lengviems darbams. 1942 m. spalio 17 d. Sovietų Sąjungos NKVD Ypatingojo pasitarimo pagal Rusijos BK 58 str. 13 d. nuteistas mirties bausme, su turto konfiskavimu. 1942 m. lapkričio 21 d. sušaudytas Sverdlovskė. Palaidojimo vieta nežinoma.

Šeima – žmona Marija Kasiulevičiūtė-Petruškevičienė (g. 1902) ir sūnus Antanas Petruškevičius (g. 1923) – 1941 m. birželio 14 d. ištremta į Altajaus kraštą, o 1942 m. nutremta į Kazačų Ust Janos rajone, Jakutijoje.

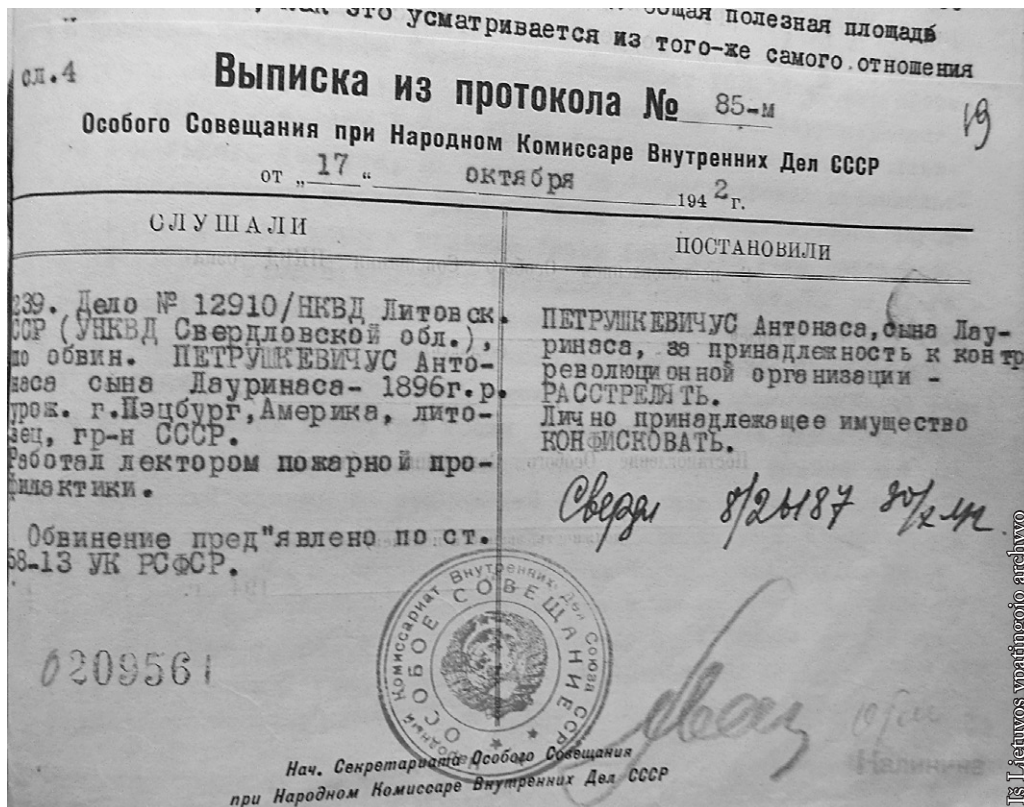
Nuo 1947 m. tremties vieta – Jakutskas. Iš tremties paleisti į Lietuvą grįžo 1956 metais. 1957 m. sausio 22 d. Marija Petruškevičienė kreipėsi į Valstybės saugumo komitetą, norėdama sužinoti apie dingusį vyrą. Jai buvo atsakyta, kad A. Petruškevičius mirė 1943 m. vasario 26 d. dėl širdies ydos, o jo mirties faktas 1956 m. gruodžio 21 d. užregistruotas Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyriuje.

1989 m. Antanas Petruškevičius buvo reabilituotas – pripažintas nekaltu ir neteisėtai represuotu.

Jokie skaičiai neatspindės žmogaus likimo. Geriausias paminklas totalitarinių režimų aukoms – jų vardų ir likimų įamžinimas leidiniuose.

Šaltiniai ir literatūra:

1. Lietuvos centrinis valstybės archyvas, f. 930, ap. 5, b. 2130 (karininko A. Petruškevičiaus tarnybos byla).
2. Lietuvos ypatingasis archyvas, f. K-1, ap. 58, b. Nr. P-13175-Li (A. Petruškevičiaus baudžiamoji byla).
3. Lietuvos gyventojų genocidas, t. 1, Vilnius, 1999, p. 644.
4. Lietuvos kariuomenės karininkai, t. 6, Vilnius, 2006, p. 118.
5. Devyniolikta Alytaus šaulių rinktinė, Trimitas, 1929 m. spalio 24 d., Nr. 43, p. 717-722.
6. Penkeri metai organizacinio darbo, Suvalkietis, 1931 m. rugsėjo 20 d., Nr. 38, p. 5.
7. 10 metų ugniagesybos darbo ir 20 metų Lietuvos kariuomenės tarnyboje, Ugniagesys, 1939 m. sausio mėn., Nr. 1, p. 17-18.
8. Kpt. A. Petruškevičius išvyksta į New Yorko ugniagesių mokyklą, Ugniagesys, 1939 m. vasario mėn., Nr. 2, p. 19.
9. Apie kpt. A. Petruškevičių lietuvių laikraštis „Amerika“ rašo, Ugniagesys, 1939 m. balandžio mėn., Nr. 4, p. 14-15.
10. Stasys Petruškevičius, Likimai, Mūsų kraštas, 1998 m., Nr. 10, p. 47-51.

NKVD Ypatingojo pasitarimo protokolo išrašas apie mirties bausmės paskyrimą A. Petruškevičiui. 1942 m.

Kolagenas

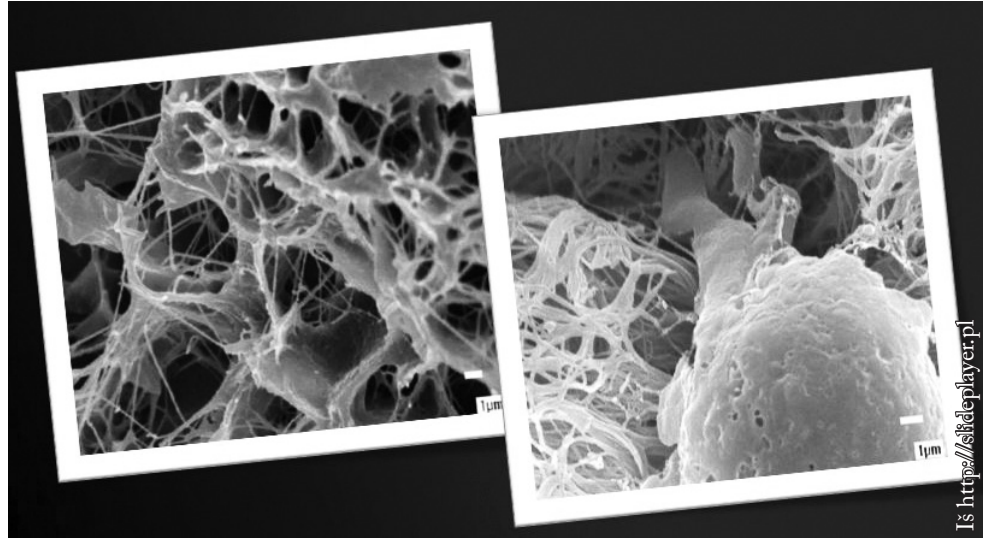
Kolagenas – tai siūlo pavidalo baltymas, vienas svarbiausių natraminių tarpląstelinės medžiagos baltymų. Iš kitų baltymų jis išsiskiria ypatingu atsparumu tempimui.

Žmogaus kūne kolagenai sudaro 30% visų organizmo baltymų, 70% odos baltymų, 30-60% kaulų baltymų bei 99% akių baltymų. Kiekvieno mūsų išvaizda ir savijauta priklauso nuo kolageno kiekio, pagaminto fibroblastuose. Jeigu mūsų organizmas visą gyvenimą gamintų bent pastovų jo kiekį, nesentume taip greit. Kolagenas – tai ne tik baltyminis maistas vidaus organų ląstelėms ar apsauga raukšlėjančiai veido odai. Tai pagrindinis komponentas, kuris jungia, lipdo ir palaiko formą visų mūsų vidaus organų sistemų.

Kolageną gamina ir jį atnaušina fibroblastai. Kai šie procesai sutrinka – sergame. Jeigu organas sunaudoja daugiau kolageno, negu yra pagaminta, mūsų savijauta blogėja, greičiau pavargstame, silpsta regėjimas, senstame. Sulaukus maždaug 20-25 metų, oda pamažu pradeda prarasti elastingumą, raumenys silpsta, kauluose mažėja kalcio. Taip vyksta todėl, kad organizmas sunaudoja daugiau kolageno, negu fibroblastai jo pagamina.

Kai mūsų tarpląstelinės medžiagos sandara pablogėja (dėl kolageno trūkumo), daugiau laiko reikia pailsėti po sunkaus darbo, ilgiau gaunamės susirgę, keičiasi mūsų smegenų cheminė sandara. Dauguma šių simptomų pasilieka iki senatvės. Moterys menopauzės laikotarpiu gali prarasti net 30% kolageno per metus.

Žmogaus organinį kolageną sudaro penkios aminorūgštys. Ypatingas ir niekur daugiau gamtoje neaptinkamas kolageno aminorūgščių reguliarus išsidėstymas

Mūsų odos išvaizda ir būklė priklauso visų pirma nuo kolageno tinklo kokybės (sunaikinta ir puiki)

peptidinėje grandinėje. Jos visada čia jungiasi po tris ir pirmas visuomet būna glicinas.

KOKIA BIOLOGINĖ KOLAGENO AMINORŪGŠČIŲ REIKŠMĖ?

Glicinas reguliuoja DNA sintezę, stabdo raumenų nykimą, sintezuoja keratiną (odos paviršinį sluoksnį), dalyvauja išsiskiriant augimo hormonui, įeina į tulžies rūgšties sudėtį, padeda išlaikyti tinkamą prostatos liaukos būklę. Tai mūsų organizmo antistresinė aminorūgštis.

Proliną rasime visuose kūno baltyminiuose junginiuose. Ypač daug jo yra odoje, raiščiuose. Jis stabdo odos raukšlėjimą, papildoma audinius, pagreitina žaizdų gijimą, atkuria sąnarių kremzles, sustiprina raiščius ir širdies raumenį.

Lizinas – hormonų ir enzymų komponentas, pagreitina žaizdų gijimą. Ši viena svarbiausių aminorūgščių mūsų organizme saugo nuo osteoporozės, nukreipia kalcį į kaulus (kai nepakanka lizino – kalcį pašaliname su šlapimu), saugo mūsų raumenis, palaiko gyvybingumą ir stiprina širdį, reguliuoja hormonus

po menopauzės, saugo akis nuo kataraktos ir senėjimo. Ji lėtina ir AIDS vystymąsi.

Tirozinas – antidepresantas, veikiantis efektyviau nei ne vienas antidepresinis vaistas. Jis atkuria smegenų cheminę sudėtį, kuri keičiasi su amžiumi, sumažina susirgimo Parkinsono liga ar skydliaukės ligomis (pvz., Hashimoto) riziką, atkuria skydliaukės natūralią būseną ir hormonus, reguliuoja svorį, sumažina apetitą, naikina riebalų perteklių, pagerina antinksčių ir hipofizės veiklą. Gali padėti gydant narkomanus.

Metioninas – antidepresantas ir kepenų draugas. Neleidžia organizmui senti, pagreitina kolageno gamybą, regeneruoja ir gydo kepenų ligas, sustabdo riebalinių ląstelių augimą kepenyse ir kraujagyslėse. Neutralizuoja kenksmingas medžiagas, kurios patenka į organizmą hormoninės terapijos metu, šalina toksinus ir sunkiuosius metalus. Mažina cholesterolio kiekį kraujyje. Metionino taip pat nemažai yra mėsoje, kiaušiniuose, pupelėse, česnakuose, svogūnuose ir pupose.

Visur gerai, namie gerausia

Kastulės Žukauskienės pasektą pasaką užrašė Eugenija Pakutkienė.

Seniai tai prie giros, netoli jūros, gyveno tokias dziedukas ir bobukė. Jiej vaikų neturėjo. Dziedukas vis gaudė žuvis, o bobukė žuvienį virė. Ir tep abudu pragyveno.

Nu alia vienu sykių bobukei sako dziedukas: „Nusbodo man visų gyvenimų vien žuvienį valgyc. Abudu apdriskom ir stubukė apšupėjo. Imtais kokio amato, o ne vis da mani bari ir bari. Nemiela man ca gyvenc“. Ir trankis durimi išėjo in pajūrį, insėdo luotan. Ir kap iš inpracimo užmetė meškerį. Tuoj plūdė pasnarino ir intempė meškerį. Trukc – kad negali ištrauk. Nugi išnyra, kad undinė. Suprato dziedukas, kad pakliuvo in jos rankas.

Nusvedė undinė jį in savas valdas, gražai aprėdė, gardzai pavaišino ir klausia, ar nepasliktų pas jų tarnauc. Davė apsimislyc per tris dzienas. Po tų dzienų ir vėl klausia: „Ar nepasliktai pas mani? Būsi gražai aprangtas, skaniai pavalgydzytas ir sanės neišbartas“. O tadu tam dzieduku trys dzienos buvo kap trys metai. Ėjo labai ilgai, net jam apsibrydo. Jis prašė

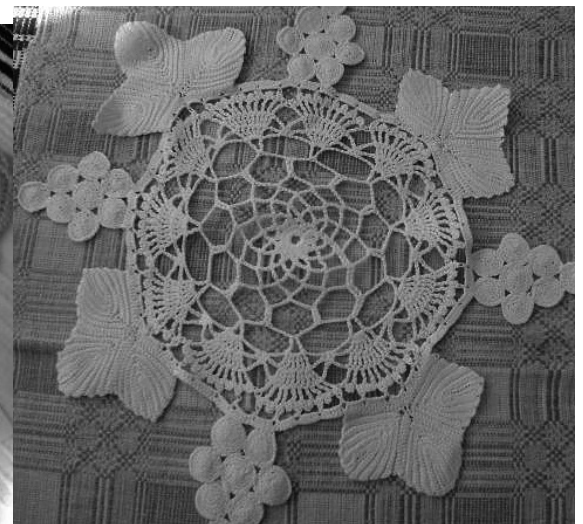
undinės, kad jį palaistų namo, ba gi netyča ir nenorėdamas jų ca pagavo ir in jos valdas pateko.

Undinė jo paklausė ir iškėlė an kranto. O ca bobukė stovėjo ir verkė. Jis aciklaupis pabucavo žamį ir pasakė: „Jau gerai duona su vandeniu valgyc ir apdriskusiam būc, alia an savos žamės vaikščoc, negu karališkai apsirangus ir gardzai valgius po

svecimų šalį belscis“.

Tep jam ty apsibrydo, kad sako: „Ca gerai, betgi namuosa gerausia“. Ir sugrįžo in namus. Toliau vaikščojo apdriskis ir valgė cik žuvienį. O bobukė jo pagailėjus daugiau nebarė.

*Kastulės Žukauskienės rankdarbiai
Eugenijos Pakutkienės nuotraukose*

Lapkričio 23 d.
Danutė ir Juozas Bancevičiai švęs 40-ąjį vestuvių jubiliejų.

*Tai ne žiedai ant rankų žėri,
 Tai jūsų priesaika šventa.
 Tegul prasmė jos neišblėsta
 Per amžius, niekad, niekada!*

Šia proga linkime laimės, sveikatos, džiaugsmo ir dar ilgų meilės metų kartu.
 Taip pat tariame AČIŪ už tai, kad Jūs visada buvote šalia mūsų, kai tik reikėjo.

Vaikai ir anūkai

Lapkričio 14 dieną
 60-ąjį bendro gyvenimo jubiliejų švęs
Aldona ir Pijus Batvinskai
 iš Valinčių.

*Kiek daug rudenėlių palydėjot,
 Kiek daug šviesių pavasarių sutikot Jūs,
 O Jūs vis einat vienas šalia kito
 Per įvairius gyvenimo kelius.
 O kiek kelių, kelelių prazygiuota,
 Juk 60 metų Jūs kartu!
 Visas dienas užmirškite sunkiausias,
 Širdy telieka vien, kas gera ir džiugu,
 Leiskite Jums palinkėt saulėtų dienų,
 Laimingai tęskite pradėtą kelią
 Ir nenuklyskite nuo jo.*

Brangūs tėveliai, šio gražaus jubiliejaus proga linkime Jums Dievo palaimos, stiprios sveikatos, daug saulėtų ir šviesių dienų. Tegul džiaugsmas, nuolat ranką Jums ištiesęs, eina su Jumis gražiausiu gyvenimo keliu.

Dukra, sūnūs, marčios ir anūkai

Nuomojamas butas Punske.
 Tel. 609438671

Nuoširdžiai sveikiname gydytoją
Juožą Krakauską,
 įgijusį chirurgo onkologo specialybę. Jūsų atkaklumas ir ryžtingumas, sukauptos žinios ir gebėjimai padės drąsiai žengti pirmyn.
 Esame įsitikinę, kad savo patirtį panaudosite kasdieniame darbe mūsų visuomenės labui.

Punsko ambulatorijos darbuotojai

*Šiandien Jūsų metai sužydėjo spalvingais –
 jubiliejiniais žiedais.*

*Nors buvo saulės ir audrų, ir vėjo,
 Daug praradimų ir vilčių kadais,
 Nuėjote prasmingą, ilgą kelią,
 Uždegėt meile širdis artimų žmonių.
 Priimkite šiandieną padėkos ugnelę
 Savo anūku ir vaikų širdžių!*

Prieš 40 metų lapkričio 16 dieną
Onutė ir Silvestras Aleksai bei
Marytė ir Petras Severinai
 sumainė aukso žiedus.
 Rubininių vestuvių proga Jus sveikina

Dukros, sūnūs, marčios, žentai bei pulkas anūku

DĖMESIO!

Seinų parapijos klebono Zbignevo Bzdako (Zbigniew Bzdak) iniciatyva Seinų bazilikoje ketinama pakabinti kelis naujus sietynus. Jie bus nupirkti iš Vakarų Europoje uždaromų katalikų šventovių. Keli sietynai jau įsigyti privačių Seinų parapijos aukotojų lėšomis. Klebonas pasiūlė, kad vieną sietyną, kuris kainuoja apie 3000 zlotų, nupirktų lietuviai tikintieji. Ši auka bus įamžinta atitinkamu įrašu prie sietyno.

Lietuvių šv. Kazimiero draugija kviečia Lenkijos lietuvius aukoti lėšas ir prisidėti prie Seinų bazilikos, kuri lietuviams itin svarbi, papuošimo.

AUKAS GALIMA ATNEŠTI Į

Lietuvių šv. Kazimiero draugijos būstinę arba „Lietuvių namų“ Seinuose priimamąjį (22 Lipca g. 9).

*Lenkijos lietuvių Šv. Kazimiero draugijos
pirmininkas
Algirdas Vektorius*

PARDUODAME AKMENS ANGLĮ patraukliomis kainomis.

Perkant daugiau kaip 4 tonas tonos kaina 570 zł.
Juozas Zubavičius, Seinai, Konarskio g. 4
Tel. 606 459 579, 87 5173 137

Dėl Tėvelio mirties nuoširdžiai užjaučiame
bendradarbį Valdą Svetlauską.

„Aušros“ leidyklos ir redakcijos darbuotojai

Dėl Juliaus Sendos iš Kreivėnų mirties
žmoną, dukras ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija

Dėl Petro Dapkevičiaus iš Žagarių mirties
seserį Teresę ir visus artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija

LIETUVIŠKŲ LEIDINIŲ 2016 M. PRENUMERATOS KAINOS

Šalis	Laikotarpis	Aušra	Aušrelė	Suvalkietis
Lenkija	metai	36	6	4
	pusmetis	18	3	2
	ketvirtis	9	1,5	1
Europa (nepirmenybiniu paštu)	metai	84	20	20
	pusmetis	42	10	10
	ketvirtis	21	5	5
Europa (pirmenybiniu paštu)	metai	112	40	40
	pusmetis	56	20	20
	ketvirtis	28	10	10
Kitos užsienio šalys (nepirmenybiniu paštu)	metai	88	20	20
	pusmetis	44	10	10
	ketvirtis	22	5	5
Kitos užsienio šalys (pirmenybiniu paštu)	metai	124	40	40
	pusmetis	62	20	20
	ketvirtis	31	10	10

Lietuvos žiniasklaida

2015 10 27 – 11 12

Nors Lietuvos socialdemokratai ir jų vadovas premjeras Algirdas Butkevičius nesutinka, kad pastaruoju metu jie įsipainioję į keletą itin nemalonių skandalų su korupcijos prieskoniu, ir visa tai vadina konservatorių kerštu ar priešrinkiminiais reikalais, tačiau žvelgiant iš šono atrodo būtent taip.

Jau ankstesnėse apžvalgose rašyta apie A. Butkevičiaus žento ne visai aiškius verslo reikalus bei dabartinio teisingumo ministro, vieno įtakingiausių socialdemokratų Juozo Bernatonio nemalonumus dėl savo namo statybos. Šįkart nuskambėjo Druskininkai ir jų meras Ričardas Malinauskas bei Utenos meras Alvydas Katinas.

„Druskininkų opozicija šaukiasi prezidentės ir tiesioginio valdymo“, „Ko bijo Druskininkų socialdemokratai?“, „VTEK (Vyriausioji tarnybinės etikos komisija) pradėjo tyrimus dėl Druskininkų mero R. Malinausko ir dar keturių šios savivaldybės atstovų“. Tokie ir panašūs rašinių pavadinimai vyraavo žiniasklaidoje, kur pagrindinis veikėjas buvo Druskininkų meras. O viskas prasidėjo, kai paaiškėjo, jog kurorto sveikatingumo ir poilsio centre „Aqua“ rasti slapsti apartamentai, kuriuose, kaip manoma, galėjo ilsėtis įtakingi asmenys. Ten galbūt nemokamai lankėsi nemažai valdžios žmonių, iš viso 33 asmenys: ūkio, aplinkos, susisiekimo ministrai, Seimo pirmininkės sekretoriato vadovas, jau minėtas J. Bernatonis. Įtariant piktnaudžiavimu Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) sulaikytas vandens parko vadovas E. Antanaitis, jam pareikšti įtarimai.

Apie politikų naudojimąsi

įvairiomis privilegijomis rašyta ir rodyta ne kartą, tačiau šįkart susidomėjimas dar išaugo, kai per LNK televiziją nebuvo parodytas siužetas apie tai, ką kurorte nufilmavo žurnalistai, o Seimas, kuriame socialdemokratai turi daugiausiai balsų, užblokavo tyrimą dėl galimos korupcijos Druskininkuose. Matyt, mažai ką įtikino LNK atstovo žodžiai, jog laida neparodyta dėl techninių priežasčių.

„Žinių radijo“ laidoje „Aktualioji valanda“ apie komisijos atsisakymą tirti Druskininkų skandalą druskininkietis žurnalistas Romas Sadauskas-Kvietkevičius sakė: „Susidaro įspūdis, kad kai kurie Seimo nariai gyvena kažkokioje kitoje tikrovėje ir nesuvokia, kaip tai atrodo rinkėjams ir žiniasklaidai. Bandyti ką nors nusiūpti ar užglaistyti – vėlu paprasčiausiai. Užgriuvo tokia skandalų lavina, kokios nepamenu turbūt nuo prezidento Rolando Pakso nušalinimo laikų. Momentas, kai buvo galima kažkaip viską suvaldyti, seniai praėjo. Dabar vadovautis principu, kad reikia gelbėti žiniasklaidos ir opozicijos mušamą saviškį – tikrai vėlu.“

Anot jo, ši byla yra tik nedidelis fragmentas visoje savivaldybės veikloje, kurią galima patyrinti. „Tas vandens parkas ne tik priiminėjo svečius, bet iš jo buvo finansuojama daugybė kitų dalykų. Prisiminkime tą pačią savivaldybės leisto savigyros leidinio „Mano Druskininkai“ istoriją. (...) Jis dabar tapo privačiu, bet jį toliau remia tas vandens parkas. (...) Šiuo atveju, ne kelias dešimtis ar kelis šimtus eurų kainuojantys kvietimai yra bėda, o bėda yra įtakos ir galios didinimas, naudojant savivaldybės resursus“, – sakė laidoje pašnekovas.

Tuo metu kitas laidos pašnekovas, Antikorupcijos komisijos narys Arūnas Dūdėnas kalbėjo, jog susidaro vaizdas, kad kažkas Druskininkuose su kažkuo bando suvedinėti sąskaitas, bet komisija ir politikai nenori tapti sąskaitų suvedinėjimo įrankiais.

Rimvydas Valatka komentare portale delfi.lt „Kodėl prezidentė tyli dėl premjero žento ir R. Malinausko „numerijų?““ kandžiai rašė: „Kodėl konservatorius D. Kreivys už panašų reikalą, kaip A. Butkevičiaus žento akcijų ar teisingumo ministro J. Bernatonio namo statybos, lėkė kaip kamštis iš šampano butelio, o čia – nė plaukas nuo galvos? (...) Nei žento akcijų atveju, nei dėl kurorto mero „numerijų“ Valstybės Viršininkė nieko nesako. S. Daukanto gatvės rūmuose – mirtina tyla. Kuri, kaip politikams žinoma, reiškia pritarimą. Vadinasi, ir atsistatydinti niekam nereikia. Jei prezidentė visiems taikytų tokius kriterijus, kaip tada konservatoriui D. Kreiviui, ji lyg ir jau seniai turėjo pareikalauti R. Malinausko galvos. Po to, kai Druskininkų meras, norėdamas sužlugdyti abu jį kritikuojančius kurorto laikraščius, už mokesčių mokėtojų pinigus neregėtai dideliu tiražu ėmė gaminti ir dalinti savo paties šlovinimo organą. (...) Žiūrime, ką turime. Šiurkščiai kalbant, stebime viešųjų ryšių žaidimą, kuriame valdančioji partija yra prišalusi uodegą korupcijos eketėje, bet net prezidentė bijo tai įvardyti. Bijo, nes nėra tikra, kad spirdama į susimovusius veikėjus, juos nuspirs. Todėl tupi kaip pelė po šluota. Dar šiurkščiau kalbant, be prezidentės, daugiau valstybėje neturime nieko, kas

priverstų eketėje uodegą prišalusius kairiųjų vilkus sukti į atgailos kelią. Panašu, kad kairiųjų rinkėjams, kurie vieninteliai galėtų nubausti savo išrinktuosius, – visio zakonno. Žodžiu, turime keletą tikrų, bet taip ir neįvyksiančių korupcijos skandalų.“

Dar vienas nemalonus dalykas socialdemokratams – Utenos mero A. Katino nušalinimas nuo pareigų. STT pareigūnai siekia išsiaiškinti, ar partijai priklausantis A. Katinas iš vienos akcinės bendrovės vadovo kito asmens naudai reikalavo kyšio.

Įtarimai pareikšti ir ministro pirmininko A. Butkevičiaus sekretoriauto vadovei Džiuljetai Žiugždienei. Agentūros BNS žiniomis, Utenos meras vienos įmonės prašė suremontuoti D. Žiugždienei priklausantį namą Utenos rajone.

Vienas po kito nuskambantys skandalai, susiję su socialdemokratais, paskatino komentatorius į tai pažvelgti plačiau – pasvarstyti, kas iš tiesų vyksta partijoje, ar tikrai socialdemokratai puolami be reikalo, kokios gali būti skandalų pasekmės.

„Populiariausioje partijoje – skandalų serija: kas vyksta iš tiesų?“ – komentare delfi.lt svarstė Eglė Samoškaitė. Anot autorės, patys socialdemokratai pasipylusius skandalus vertina nevienareikšmiškai. „Politikos senbuviai paprastai nelinkę tikėti atsitiktinumais – esą jeigu yra skandalas, jis kažkam naudingas.

(...) Dešiniųjų pažiūrų apžvalgininkas Audrius Bačiulis kalbėjo, jog susidariusią situaciją paaiškina dvi pagrindinės priežastys: pirma, premjeras A. Butkevičius, jo manymu, visuomet leidžia savo panosėje išdarinėti praktiškai bet ką, antra, socialdemokratai įsidrąsino, nes su prezidentu buvo sudarę susitarimą – jei netrukdyt strateginiams projektams, Vyriausybė išbus iki kadencijos pabaigos. „Jis visuomet leisdavo vogti jam panosėje ir iš principo nematydavo vagiančių, jei tai įtakingi žmonės ar jų vaikai“, – sako

A. Bačiulis. Kaip pavyzdį jis pateikia Susisiekimo ministerijos kuruojamai sričiai priklausantį Lietuvos pašta, kurio buvęs ūkio valdymo direktorius, Algirdo Mykolo Brazausko patarėjo Vladimiro Beriozovo žentas Algirdas Balčiūnas piktnaudžiavo tarnyba, suklastojo dokumentus bei darė įtaką kitiems asmenims klastoti dokumentus. Tuo metu susisiekimo ministras buvo kaip tik A. Butkevičius. „A. Balčiūnas buvo V. Beriozovo žentas, o V. Beriozovas – asmeninis A. M. Brazausko draugas ir reikalų patikėtinis. Prieš tokius žmones A. Butkevičius niekada gyvenime nešoko ir nešoks“, – sako apžvalgininkas. „Lygiai taip pat pas jį sėdėjo Dž. Žiugždiene, stalininio „liaudies komisaro“ Juozo Žiugždos anūko žmona.“

„Ar skandalų virtinė sustabdys socialdemokratų politinę mašiną?“ – svarstė alfa.lt, išspausdinęs politologo Vincento Vobolevičiaus įžvalgą. „Politologas teigė, kad dėl virtinės skandalų, į kuriuos įklimpo įtakingiausi partijos vadovai, socialdemokratų gali išsižadėti tik miestuose gyvenantys rinkėjai. Tuo metu provincijoje, kur socialdemokratai turi plačiausią rinkėjų palaikymą, ir toliau bus klusniai balsuojama už tą pačią politinę jėgą.

(...) „Druskininkų meras R. Malinauskas nėra tobulas meras. Jam galima daug ką prikišti, bet faktas yra tas, kad dauguma Druskininkų žmonių su R. Malinausku sieja tai, ką turi – savo statusą, savo darbus, savo verslų, kad ir ne visai skaidrių, gyvavimus. Dėl to tie skandalai, kurie dažnai žiniasklaidoje labai eskaluojami kaip turėsiantys poveikį, iš tikrųjų turi daug mažesnę poveikį, kadangi, nepaisant to, kad kažkas vagia, bet kartu ir tepa sviestą ant duonos. Tai ydinga situacija, kuri vadinasi politine mašina, ir socialdemokratai ją turi“, – dėstė politologas.

Todėl socialdemokratams greisia prarasti nebent miestuose

gyvenančius savo rinkėjus, kurių nėra daug. Juose daug geriau atrodo konservatorių ar Liberalų sąjūdžio politinės jėgos.“

Patys „kaltininkai“, kaip įprasta Lietuvos politikos padangėje, tokiose situacijose iškart suranda priežastį, kodėl jie yra „nekalta puolami“. Ir šįkart vienas iš socialdemokratų vadovų, Seimo narys Gediminas Kirkilas surado kaltininkus. Kas jie, nesunku atspėti – tai opozicija parlamente.

„Artėja rinkimai. O rinkimai, aišku, svarbu visoms partijoms, ypač opozicinėms, kurios, suprantama, panikuoja dėl savo niekaip neįvyksiančių reitingų ir mato vienintelę priežastį – nekrantančius kažkodėl socialdemokratų reitingus. Todėl, matyt, ir imamas radikalių oponentų juodinimo priemonių, vadinamų skandalų pūtimo, nes realios, patrauklios rinkėjams, alternatyvios darbotvarkės Lietuvai jie pasiūlyti kol kas nesugeba. (...) Rinkėjams svarbiausia, kaip politinės jėgos veikia, kaip efektyviai sprendžia problemas, o ne ką galvoja oponentai vieni apie kitus. Ir pagaliau, jei partija, šiuo atveju, konservatorių, vėl užkoptų į valdžią kitų šmeižimo, dirbtinai pučiamų skandalų, o ne programinės alternatyvos pagrindu, ar tai reikėtų, jog ji dirbtų geriau? (...) Bet jų (opozicionierių) susirūpinimas turi ir realų pagrindą – juk neįtikinamas visuomenės vadinamais skandalais, rinkėjų reakcija bus neabejotinai priešinga – jie dar labiau parems socialdemokratų, kaip konstruktyvią, purvais nesidrabstančią politinę jėgą. Tai supranta net ir liberalai, palikdami juodą darbą atlikt amžinai piktiems, ypač netekus valdžios, konservatoriams, kurie dar save vadina ir krikščionimis demokratais“, – delfi.lt rašinyje „Kodėl visiems parūpo socialdemokratų reitingai?“ samprotavo G. Kirkilas.